



- §16a-miljøgodkendelse til
Tornegård
Borrelyngvej 15
3790 Hasle

Kolofon: Bornholms Regionskommune; februar 2022
Journalnummer: 09.17.19P19-0011
Udarbejdet af: Center for Natur, Miljø og Fritid
Sagsbehandler: Helle Thers/ Katrine Høst (naturafsnit)
Kortbilag: Geodatastyrelsen

§ 16A MILJØGODKENDELSE

til

Tornegård

Borrelyngvej 15, 3720 Aakirkeby



Gyldighed

Denne tilladelse meddeles efter § 16a, stk. 1 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 256 af 21. marts 2017 med senere ændringer.

Tilladelsen gælder fra annonceringsdatoen den 2. februar 2022.

DATABLAD

Titel:	§16a-miljøgodkendelse til Tornegård
Tilladelsen omfatter:	Produktion af kvæg, p.t. malkekøer med opdræt og kalve. Produktionsareal: 7.741 m ²
Dato for tilladelse:	2. februar 2022
Husdyrbrug:	Tornegård, Borrelyngsvej 15, Rutsker, 3790 Hasle
Matrikelnummer og ejerlav:	5a Rutsker m.fl.
Ejendomsnummer:	4000063966
CVR-/P-nummer:	31333180/1014308632
CHR-nummer:	15491
Ejer, ansøger og driftsansvarlig	Cruijisen Farming ApS v. Leon Cruijisen
Adresse:	Tornegård, Borrelyngvej 15, 3790 Hasle
Kontaktoplysninger:	Leon Cruijisen Tlf. nr. 21631075; e-mail: leoncruijisen@gmail.com
Konsulent:	Elisabeth Falk, Bornholms Landbrug & Fødevarer, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid, Skovløkken 4, Tejn, 3770 Allinge
Kontakt tilsynsmyndighed:	Tlf. 5692 0000; e-mail: nmf@brk.dk; Hjemmeside: www.brk.dk

Indholdsfortegnelse

Datablad	3
1 Ikke-teknisk resumé	6
2 Tilladelsen med vilkår	7
2.1 Afgørelse om tilladelse efter § 16 a, stk. 1	7
2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion.....	8
2.2 Gyldighed – udnyttelse og bortfald.....	13
2.3 Retsbeskyttelse	13
2.4 Offentlighed	13
2.5 Klagevejledning	14
3 Beliggenhed og landskabelige forhold	15
3.1 Bygninger og faste afstandskrav.....	15
3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	19
4 Husdyrproduktion	22
4.1 Husdyrhold og staldanlæg	22
4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning	25
5 Ressourceforbrug	27
5.1 Foder og foderopbevaring.....	27
Vand	28
5.2 Energi	29
5.3 Diverse hjælpestoffer	30
6 Reststoffer	30
6.1 Spildevand - herunder restvand og tagvand	30
6.2 Affald	31
7 Gener fra husdyrbruget	33
7.1 Lugt	33
7.2 Støj og rystelser	35
7.3 Støv	36
7.4 Lys.....	37
7.5 Fluer og skadedyr	37
7.6 Transport.....	38
8 Ammoniaktab og naturpåvirkning	39
8.1 Ammoniakemission og BAT-krav	39
8.2 Ammoniakdeposition til naturområder	41
8.3 Påvirkning af arter med særlige beskyttelseskrav (bilag IV-arter)	44
9 Mulige driftsforstyrrelser og uheld	46

10	Egenkontrol og dokumentation	49
11	Samlet vurdering	50
	Bilagsoversigt:	51
	Bilag 1. Anlægstegning og placering af produktionsarealer.....	52
	Bilag 2. Beregning af produktionsareal i eksisterende staldafsnit	53
	Bilag 3. Dispensation afstandskrav til fælles privatvej (vejudlæg)	56
	Bilag 4. Beredskabsplan for Tornegård.....	59

1 IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Cruijzen Farming ApS har ansøgt om husdyrtilladelse i henhold til husdyrbruglovens § 16 a til fortsat produktion af malkekøer med opdræt på ejendommen Tornegård, Borrelingsvej 15, 3790 Hasle.

Baggrunden for ansøgningen er, at Cruijzen Farming ApS har købt naboejendommen Vestregård, hvor der via en anmeldelse "Skift i Dyretype" fra den 29. december 2016 er givet tilladelse til opstaldning af opdræt, og et mindre antal køer.

Det er derfor ikke længere aktuelt at bygge ny kviestald, som er indeholdt i step 2 i den miljøgodkendelse, som er givet i december 2015.

I stedet flyttes kvierne fra Tornegård til Vestregård, og antallet af køer på Tornegård øges.

Ansøgning om tillæg er første gang indsendt før den 1. august 2017, dvs. under den dengang gældende lovgivning. Siden er der den 1. august 2017 indført en ny miljøregulering, hvorefter tilladelsen ikke længere gives til antal produktionsdyr, men til produktionsarealet i staldene. Ansøgningen om tillæg er oprettet som nyt ansøgningsskema under den nye miljøregulering fra den 1. august 2019; selve indholdet i ansøgningen er stort set identisk med indholdet i ansøgningen fra juli 2017. dvs under den tidligere miljøregulering. Dog ønskes plansiloarealet udvidet med 7200 m².

Der er ansøgt om i alt 7.741 m² produktionsareal.

Der ansøges ikke om at bygge nye staldbygninger, men der søges om at bygge en ny gyllebeholder på 5000 m³. Desuden udvides arealet med ensilagesiloer med 7200 m² ud over allerede tilladt.

Der søges om flexproduktion, og derfor kan antallet og sammensætningen af kvæg på Tornegård varierer indenfor det lovmæssige arealkrav til opstaldning.

Husdyrgødningen fra produktionen opbevares i den nye og de eksisterende gyllebeholdere på ejendommen. Dybstrøelse opbevares i markstak, på møddingsplads, eller køres direkte ud fra staldene til udbringning på dyrkningsarealerne. Kalvemøget bruges som flydelag i gylletankene, eller opbevares på møddingspladsen.

Staldene overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel. Det er kommunens vurdering, at etableringen af ny gyllebeholder kan ske uden at påvirke landskabet væsentligt, idet der er tale om en udvidelse, som placeres i nær tilknytning til de eksisterende bygninger.

I ansøgningen er der foretaget beregninger, der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem staldene og omkringboende er overholdt, og kommunen vurderer på baggrund heraf, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne. På baggrund af ejendommens beliggenhed og beskrivelsen af driften forventes produktionen desuden ikke at forårsage væsentlige gener for naboer og forbigående i form af støv, støj og rystelser, lys, transport eller forekomst af skadedyr. Det er endvidere kommunens vurdering, at husdyrbrugets brug af ressourcer (herunder foder, energi og vand) samt håndtering af reststoffer (herunder affald og spildevand) ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

I ansøgningen er der foretaget beregninger af den samlede ammoniakudledning fra produktionen og dennes påvirkning af omkringliggende naturområder. Det vurderes, at det ansøgte ikke vil forårsage væsentlig påvirkning af ammoniakfølsomme naturområder i området.

Ammoniakudledningen fra husdyrbruget må ikke overskride et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Den ansøgte husdyrproduktion opfylder dette krav på baggrund af de valgte gulvtyper i eksisterende stalde.

I tilladelsen er der redegjort for de miljømæssige konsekvenser af det ansøgte og husdyrbrugets anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) med henblik på reduktion af ammoniakudledningen til omgivelserne. Med tilladelsen følger en række vilkår til driften, som sikrer, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne væsentligt.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler og, at husdyrbruget kan drives på stedet uden væsentlig påvirkning af omgivelserne, som dette er defineret i husdyrbrugloven. Kommunen vurderer desuden, at projektet ikke vil påvirke eller true arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, eller arter optaget på habitatdirektivets bilag IV og deres yngle- og rasteområder.

2 TILLADELSEN MED VILKÅR

I dette afsnit beskrives den ansøgte produktion og baggrunden for den meddelte afgørelse om tilladelse med tilhørende vilkår for driften. Desuden beskrives en række juridiske forhold ved tilladelsen, samt hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

2.1 Afgørelse om tilladelse efter § 16 a, stk. 1

Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid har vurderet, at der kan meddeles tilladelse til den ansøgte kvægproduktion på ejendommen Tornegård, Borrelyngvej 15, 3790 Hasle, matr.nr. 5a Rutsker m.fl. i henhold til de gældende regler¹.

Tilladelsen omfatter fortsat mælkeproduktion med malkekøer. Der tillades fleksproduktion af kvæg i det eksisterende staldanlæg inkl. gødningsopbevaringsanlæg og øvrige driftsbygninger. Dvs. at der lovligt kan opstaldes malkekøer, opdræt, kalve, ammekøer eller ungtyre - så længe at de lovlige arealkrav til opstaldning af kvæg overholdes, og så længe at kvæget kun opstaldes på de produktionsarealer, som der gives tilladelse til.

Det samlede produktionsareal udgør 7.741 m².

Da det ansøgte produktionsareal overstiger 100 m², er ændringen omfattet af husdyrbruglovens regler. Ammoniakemissionen fra husdyrbruget beregnes til mere end 3.500 kg NH₃-N pr. år. Derfor meddeles tilladelsen efter husdyrbruglovens § 16a, stk. 1.

Tilladelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen, bilag og øvrigt materiale fremsendt af ansøgers konsulent. Der er nærmere redegjort for de vurderinger, der ligger til grund for afgørelsen i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering i nærværende miljøgodkendelse.

Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med oplysningerne i ansøgningsmaterialet og ved opfyldelse af de stillede vilkår i nærværende miljøgodkendelse. Desuden skal bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) og øvrig gældende lovgivning overholdes også i de tilfælde, hvor disse regler er skærpende i forhold til denne tilladelse. Vilkårene er gældende fra det tidspunkt, tilladelsen er meddelt, med mindre andet fremgår af miljøgodkendelsen.

Da det ansøgte medfører en samlet ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, er der redegjort for og stillet krav til husdyrbrugets anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques) til reduktion af ammoniakemissionen.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1020 af 6. juli 2018/nr. 256 af 21. marts 2017 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med senere ændringer, tilhørende bekendtgørelse nr. 1021 af 6. juli 2018/nr. 916 af 23. juni 2017 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) og bekendtgørelse nr. 1076 af 28. august 2018 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen). Desuden bekendtgørelse nr. 1240 af 24. oktober 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love som ændret ved/med ændring i lov nr. 497 af 22. maj 2018 om ændring af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved den ansøgte kvægproduktion i forhold til den nuværende lovlige produktion på Tornegård (nudrift) og i forhold til husdyrbrugets lovlige drift for 8 år siden (8-års drift).

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter ændringerne kan drives uden væsentlig påvirkning af natur, miljø og landskab og uden væsentlige gener for omgivelserne, når vilkårene i denne miljøtilladelse og de gældende regler på området overholdes.

2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion

På Tornegård, Borrelyngvej 15, 3790 Hasle, matr.nr. 5a Rutsker m.fl. ønskes der tilladelse til at etablere ny gyllebeholder og fortsat bruge Tornegårds produktionsarealer til kvægproduktionen, p.t. med mælkekvæg.

Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid har modtaget ansøgningen om miljøgodkendelse til Tornegårdsgård gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) første gang den 13. november 2019 (skema nr. 210102). Kommunen har efterfølgende modtaget rettelser til ansøgningen senest den 6. december 2021 og har afgjort sagen på baggrund af version 5 af ansøgningsskemaet.

Forhold til eksisterende produktion

På Tornegård er der i nudrift produktion af malkekøer med opdræt i henhold til § 12-miljøgodkendelse givet den 21. december 2015, hvor Cruijzen Farming ApS fik tilladelse til at ændre og udvide malkekvægbesætningen til i alt 600 malkekøer, 500 kvier (0-23 mdr.) og 285 tyrekalve (40-70 kg) alle af tung race svarende til 1.004,05 dyreenheder (DE). Tilladelsen fra 2015 indeholder to step, hvoraf step 1 er taget i brug. Step 2 indeholder etablering af ny stald til opdræt. Denne stald er blevet overflødiggjort med købet af nabobedriften Vestregård, hvor alt opdræt - på nær nogle af småkalvene – efter planen opstaldes fremover.

Nudrift i dag svarer til step 1 i § 12-miljøgodkendelsen fra 2015. § 12 miljøgodkendelsen fra 2015 erstattede miljøgodkendelse meddelt 1. oktober 2005 miljøgodkendelse i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 33, kapitel 5 til udvidelse af kvægbruget på Tornegård til 238 årskøer, 56 opdræt (0-6 mdr.) og 206 opdræt (6-28 mdr.). Der blev samtidig udarbejdet regionplantillæg med tilhørende VVM-redegørelse. Udover besætningsudvidelsen indeholdt godkendelsen opførelse af en ny kostald øst for de eksisterende driftsbygninger og en gyllebeholder på 3.200 m³.

Bornholms Regionskommune har efterfølgende udarbejdet et tillæg til ovennævnte miljøgodkendelse. Tillægget af 7. oktober 2006 gav den daværende ejer, Søren Folkmann, godkendelse til at udvide kvægbesætningen til 320 årskøer, 75 opdræt (0-6 mdr.) og 276 opdræt (6-28 mdr.) samt udvide kostalden med 1.000 m². Samtidig blev størrelsen på gyllebeholderen ændret til 3.500 m³ i forhold til 3.200 m³, som der blev givet tilladelse til i miljøgodkendelsen af 1. oktober 2005.

Efter ikrafttrædelsen af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug 1. januar 2007 er der anmeldt byggeri af malkestald i 2011, udvidelse af siloanlæg til ensilage i 2013 og ny foderlade i 2014.

11. juni 2019 har Bornholms Regionskommune givet tilladelse til at udvide eksisterende ensilagesiloer, og ændre placering af ny ensilagesilo.

Der ansøges nu om etablering af gyllebeholder på 5000 m².

Endvidere ønskes der med ansøgningen at opnå mulighed for en større fleksibilitet for produktionen i de eksisterende bygninger.

Der sker således ud over etablering af ny gyllebeholder og forøget areal med ensilagesiloer til i alt 19.300 m² (inkl. bufferzoner og køreveje), hvilket svarer til forøgelse med 7200 m², ingen bygningsmæssige udvendige ændringer af staldanlægget.

Der forekommer ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Vurdering af samdrift med andre husdyrbrug

Tornegård ejes af Cruijzen Farming Aps (Leon Cruijzen). Cruijzen Farming Aps ejer også Vestregård og Kaasbygård (Borrelyngsvej 17 og 19, 3790 Hasle), hvorfra der overføres køer og opdræt til og fra Tornegård. Vestregård og Kaasbygård optræder reelt som ét anlæg, som i daglig tale kaldes "Vestregård". Der har tidligere været drevet svineproduktion på disse ejendomme.

Endvidere ejer ansøger Fredensminde, Præstegaden 8, 3751 Østermarie, hvor der er ungdyr.

Ansøger har indsendt oplysninger om, at Tornegård ikke er teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der er en vis driftsmæssig sammenhæng med ansøgers andre husdyrbrug "Vestregård" og Fredensminde, idet der flyttes dyr, foder og evt. gylle mellem ejendommene. Ved vurderingen af, om der i denne sammenhæng er samdrift med andre husdyrbrug, lægger Miljø- og Fødevareklagenævnet bl.a. vægt på, hvorvidt det er muligt at beregne miljøpåvirkningen for hver husdyrproduktion for sig. Der er en afstand på ca. 400 m mellem Tornegård og "Vestregård" og der er mere end 25 km mellem Tornegård og Fredensminde..

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at Tornegård vil kunne drives uafhængigt af "Vestregård" og Fredensminde, og at miljøpåvirkningen fra Tornegård kan adskilles fra "Vestregård" og Fredensminde. Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at der ikke er samdrift i miljømæssig forstand mellem Tornegård og ejers andre husdyrbrug "Vestregård" og Fredensminde. Denne tilladelse skal derfor kun omfatte husdyrbruget på Tornegård.

Tilladelsen meddeles på nedenstående vilkår, som der henvises til i de relevante afsnit under "kommunens vurdering" i miljøredegørelsen. Vilkårene er krav, som stilles for at fastholde forudsætningerne for tilladelsen, og som er med til at sikre, at der ikke opstår væsentlig virkning på miljøet eller væsentlige gener.

Husdyrbruget skal altid leve op til de generelle regler for husdyrbrug og håndtering af husdyrgødning fastsat i love og bekendtgørelser, også selv om disse regler måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse. Tilladelsen indeholder desuden vilkår, som skal sikre, at Bornholms Regionskommune holdes informeret om ændringer i ejerforhold eller hvem, der er driftsansvarlig for husdyrbruget. Da kommunen skal vurdere om evt. planer om ændringer på husdyrbruget udløser krav om tillæg til tilladelsen, stilles desuden vilkår om anmeldelse før igangsætning.

2.1.1 Indretning og drift

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af tilladelsens vilkår.
2. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
3. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne tilladelsens vilkår.

2.1.2 Information om ændringer

4. Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
5. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til tilladelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer, om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne tilladelse.

2.1.3 Produktionsarealets størrelse i m², staldsystemer, dyretyper (+ evt. teknologi)

6. Dyretypen, staldsystemet og produktionsarealet skal være i overensstemmelse med angivelserne i nedenstående skema:

Stald	Dyretype	Staldsystem	Produktionsareal (m ²)
Ungdyrstald	Alle kvæg (flexgruppe)	Dybstrøelse (216 m ²) Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal) (550 m ²)	766
Gammel kostald, stald 91	Alle kvæg (flexgruppe)	Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	500
Kalvehytter v gl. kostald	Kalve (under 6 mdr)	Dybstrøelse	200
Kostald	Alle kvæg (flexgruppe)	Dybstrøelse (562 m ²) Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb (5113 m ²)	5675
Kalvehytter v/ møddingsplads	Kalve (under 6 mdr)	Dybstrøelse	600

Opbevaringsanlæg til husdyrgødning (gødningstyper og m² overfladeareal)

7. Gødningstype, miljøteknologi og overfladeareal skal være i overensstemmelse med angivelserne i nedenstående skema:

Beholder	Gødningstype	Miljøteknologi	Overfladeareal (m ²)
Møddingsplads	Fast	Ingen	229
Ny gyllebeholder	Flydende	Ingen	1136
Eksisterende gyllebeholder I	Flydende	Ingen	284
Eksisterende gyllebeholder II	Flydende	Ingen	492
Eksisterende gyllebeholder III	Flydende	Ingen	806

2.1.4 Ammoniakreducerende virkemidler (optaget på MST's teknologiliste)

Dyretype, staldsystem og gulvtype:

8. Staldene på Tornegård skal indrettes som angivet herunder i forhold staldsystem og gulvtype, og dyretypen ligeledes som angivet i tabellen.

Staldafsnit	Dyretype, staldsystem og gulvtype
Ungdyrstald	Alle kvæg(flexgruppe) Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)
Ungdyrstald	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse
Gammel kostald, stald 91	Alle kvæg (flexgruppe)

	Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)
Kalvehytter v gl. stald	Kalve (under 6 mdr) Dybstrøelse
Kostald	Alle kvæg (flexgruppe) Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb
Kostald	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse
Kalvehytter v/ møddingsplads	Kalve (under 6 mdr) Dybstrøelse

2.1.5 Gyllehåndtering og håndtering af dybstrøelse

9. Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
10. Egenkontrol. Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres:
 - Faktura fra biogasanlæg eller internt regnskab fra driften, som dokumenterer afhentning/udbringning af gødning, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.1.6 Støjkilder

11. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

12. Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
13. Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i husdyrbrugets omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.
14. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at grænseværdierne ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

2.1.7 Vilkår vedr. støv

15. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for husdyrbrugets eget areal.

2.1.8 Vilkår vedr. skadedyr

16. Der skal på husdyrbruget foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi, der vedligeholder Skadedyrsguiden (www.dpil.dk). Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
17. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

2.1.9 Vilkår vedr. oplag af olie

18. Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
19. Beholdere til opbevaring af olieprodukter skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtag.
20. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
21. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.1.10 Vilkår vedr. oplag af affald

22. Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
23. Affald skal opbevares og bortskaffes efter Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
24. Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Der gælder dog særlige regler for haveaffald, se Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
25. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

2.1.11 Vilkår vedr. lugt

26. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
27. Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for tilladelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

2.1.12 Vilkår vedr. uheld og risici

28. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
29. Der skal foreligge en beredskabsplan for Tornegård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på husdyrbruget og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.
30. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.1.13 Vilkår vedr. ophør

31. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.2 Gyldighed – udnyttelse og bortfald

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse (dvs. den 2. februar 2028), jf. § 59 a i husdyrbrugloven. Hvis en del af tilladelsen ikke er udnyttet, bortfalder tilladelsen for denne del. Da denne godkendelse omfatter byggeri, anses den for udnyttet, når det konstateres, at det tilladte faktisk er gennemført inden fristens udløb, jf. § 50 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Hvis den udnyttede tilladelse efterfølgende ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af tilladelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste tre år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når mindst 25 pct. af det tilladte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt. Med driftsmæssig udnyttelse forstås, at der på det pågældende produktionsareal mindst produceres 50 % af det mulige inden for rammerne af dyrevelfærdskrav eller andre relevante krav.

Hvis tilladelsens vilkår ikke efterleves, eller de øvrige forudsætninger for tilladelsen ikke er opfyldt, kan dette medføre, at hele eller dele af tilladelsen bortfalder.

2.3 Retsbeskyttelse

Med denne tilladelse følger 8 års retsbeskyttelse, jf. § 40, stk. 1 i husdyrbrugloven. Dato for retsbeskyttelsens udløb er den 2. februar 2030.

Ikke IE-husdyrbrug, der godkendes efter lovens § 16 a, stk. 1, eller tillades efter § 16 b, skal ikke revurderes. Dog kan tilsynsmyndigheden i henhold til husdyrbruglovens § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening, eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af tilladelsen.

2.4 Offentlighed

Naboorientering og partshøring

Bornholms Regionskommune har i henhold til offentlighedsproceduren i husdyrbruglovens § 55 den 7. oktober 2021 foretaget en annoncering vedrørende modtagelse af ansøgning om §16a miljøgodkendelse til Tornegård. Ansøgningen er fremlagt i offentlighøring i perioden 7. oktober til 21. oktober 2021 ved annoncering på www.brk.dk.

Som følge af denne annoncering modtog regionskommunen ingen skriftlige henvendelser.

Udkast til afgørelse om § 16 a miljøgodkendelse til Tornegård blev desuden sendt i partshøring til ansøger og dennes konsulent samt til ejere og lejere af boliger, der ligger inden for konsekvenszonen for lugt beregnet i husdyrgodkendelse.dk til 680 meter fra et vægtet lugtcentrum for staldene. Desuden er udkastet sendt til ansøger og dennes konsulent, samt Bornholms Museum forud for afgørelsen, da de berøres af de ansøgte ændringer på husdyrbruget.

Der blev givet en frist på 6 uger fra den 9. december til den 20. januar 2021 til at kommentere udkastet. Kommunen modtog ingen skriftligt bemærkning som følge af høringen.

Offentliggørelse

Tilladelsen er den 2. februar 2022 offentliggjort på Bornholms Regionskommunes hjemmeside www.brk.dk/Indflydelse-Politik/Hoeringer

Samtidig er en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer, som har anmodet om underretning i henhold til husdyrbruglovens §§ 61 eller 62, samt klageberettigede myndigheder, organisationer og råd blevet orienteret om afgørelsen.

2.5 Klagevejledning

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Endvidere kan en række myndigheder og råd samt lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

Klagefristen udløber den 2. marts 2022, dvs. 4 uger fra den 2. februar 2022, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside.

Hvis du ønsker at klage over afgørelsen, skal du sende klagen digitalt gennem Miljø- og Fødevareklagenævnets klageportal, inden klagefristen udløber. Links til klageportalen findes på hjemmesiden for Nævnenes Hus <https://naevneneshus.dk> eller på www.borger.dk eller www.virk.dk. Du logger på klageportalen med NemID. Klagen skrives direkte i klageportalen, og det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen. Klagen sendes gennem klageportalen til Bornholms Regionskommune, som videresender den til Miljø- og Fødevareklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Du får besked om videresendelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Bornholms Regionskommune via klageportalen. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen, med mindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Kommunen videresender din anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om du kan fritages.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 900 kr. (private) og 1.800 kr. (virksomheder og organisationer) til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker online i forbindelse med indgivelse af klagen via klageportalen. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af klagefristen, afvises klagen.

Klagegebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen
- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

3 BELIGGENHED OG LANDSKABELIGE FORHOLD

I dette afsnit beskrives og vurderes det ansøgte i forhold til faste afstandskrav (naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v.) samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier og kommuneplanens retningslinjer.

3.1 Bygninger og faste afstandskrav

Beskrivelse

Det eksisterende bygningsanlæg på ejendommen består af stuehus, lade- og lagerbygninger, maskinlænge, staldbygninger, ensilageplads, møddingsplads og gyllebeholdere. Udvendige bygningsmæssige ændringer i forhold til det eksisterende bygningsanlæg består i opførsel af gyllebeholder og udvidelse af ensilageplads.

Bygningerne fremgår af Figur 1 herunder.

Figur 1 Eksisterende og ansøgte bygningsanlæg på Tornegård.



Figur 2. Skråfoto Tornegård med omgivelser. Skråfoto, som indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering – foto fra 19. marts 2019.



Afstandskrav i henhold til §§ 6, 7 og 8 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning

Afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

Tornegård er beliggende i landzone og dermed uden for eksisterende byzone og sommerhusområde. Nærmeste samlede bebyggelse er Rutsker 1,5 km sydøst for anlægget på Tornegård. Nærmeste byzone er Vang ca. 2,8 km nord for ejendommen. Uden for Vang ligger desuden et sommerhusområde. Tornegård ligger ikke inden for lokalplanområde, men ca. 500 m vest for ejendommens opbevaringsanlæg til ensilage ligger et område ved Helligpeder og Teglkås, som er udlagt i lokalplan vedr. helårsboligformål. Nærmeste nabobeboelse er Borrellyngvej 13, som ligger ca. 190 m syd for staldanlægget. Ejendommen er uden landbrugspligt. Afstandene fra nærmeste punkt på Tornegårds anlæg i ansøgt drift med produktionsareal til det nærmeste punkt i områder og beboelse omfattet af § 6, er i alle tilfælde længere end de krævede 50 m. Bornholms Regionskommune konkluderer derfor, at de gældende afstandskrav i forhold til omkringboende er overholdt.

Afstandskrav i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

Ved placering af nye stalde, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg eller ved væsentlige til eller ombygninger af eksisterende anlæg skal følgende afstandskrav overholdes:

Afstand til ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m): Fra ensilagesilopladsen vil der være ca. 500 m til nærmeste private drikkevandsboring på Borrelyngvej 17.

Afstand til almene vandforsyningsanlæg (50 m): Ifølge Jupiter boringsdatabasen er nærmeste fælles vandforsyningsanlæg Vang vandværks boring med DGU nr. 244.558 beliggende ca. 1,9 km nordøst for Tornegård.

Afstand til vandløb, søer og dræn (15 m): Afstanden til vandløb og søer fra anlæg bliver minimum 40 m, og fra den nye gyllebeholder minimum 100 m. Eventuelle dræn nærmere end 15 m fra det planlagte byggeri afskæres i forbindelse med byggeriet.

Afstand til offentlig vej og privat fællesvej (15 m): Afstandskravet til offentlig vej er opfyldt, da den planlagte nye gyllebeholder placeres 300 m eller mere fra Borrelyngvej. Afstanden til den private fællesvej ved nærmeste nabo Borrelyngvej 13 er mere end 150 m. Afstand til privat fællesvej, som ifølge matrikelkortet er udlagt og løber øst og nord om det oprindelige 4-længede gårdanlæg, er ikke overholdt fra ny gyllebeholder og ny ensilagesilo. Der søges derfor om dispensation.

Afstand til levnedsmiddelvirksomhed (25 m): Der er ingen levnedsmiddelvirksomheder i nærheden af Tornegård.

Afstand til beboelse på samme ejendom (15 m): I forhold til den nye gyllebeholder, er der 105 m til stuehuset på Tornegård. Ny ensilagesilo ligger længere væk.

Afstand til naboskel (30 m): Nærmeste nye bygninger i forhold til naboskel er den nye ensilagesilo, som placeres ca. 90 m fra naboskel mod nord.

Beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning - afstand til åbne vandløb og søer over 100 m² (100 m): Den nye gyllebeholder placeres ca. 225 m fra nærmeste åbne grøft nord for ejendommen og ca. 175 m fra nærmeste sø over 100 m² beliggende mod syd. Hvis kompostlignende dybstrøelse skal lagres og ikke kan rummes på møddingspladsen, bliver der etableret en markstak, som placeres, så den opfylder de gældende afstandskrav.

Grænsen for Natura 2000-området 'Hammeren og Slotslyngen' (Habitatområde H160) ligger ca. 3,3 km nord for Tornegård. Inden for området findes flere ammoniakfølsomme naturtyper, der er omfattet af udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt, samt § 3 beskyttede heder og overdrev. Disse naturtyper er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1

Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, defineret som heder over 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, er et overdrevsareal beliggende ca. 2,1 km nord for Tornegård. Overdrevet har et areal på ca. 82.000 m².

Nærmeste beskyttede kategori 3-natur er en eng ved Fuglsangen beliggende ca. 270 m sydøst for Tornegård

Yderligere beskrivelse og vurdering af beliggenheden ift. ammoniakfølsom natur findes i afsnit 8.2

Husdyrbruglovens krav til mindsteafstande til nabobeboelser, boligområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, egen beboelse og skel gælder udover ved etablering også ved udvidelse og ændring af stalde og gødningsopbevaringsanlæg, der medfører forøget forurening. Opmålingerne, som fremgår af nedenstående tabel 1 og 2, er derfor foretaget til nærmeste staldafsnit, da ansøgningen omfatter mulighed for at flegse mellem de forskellige kvæggrupper, hvilket kan betyde en ændring i bl.a. lugt- og ammoniakemissionen. Tilsvarende er afstande til kategori 1- og kategori 2-natur målt til nærmeste staldbygning, selvom kravet i husdyrbruglovens § 7 kun gælder ved etablering, udvidelse og ændring af anlæg.

1. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 6 og § 7

Nærmeste...	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 6 og § 7 i husdyrbrugloven)
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde (Eksisterende og fremtidig byzone ved Vang)	Ca. 2,8 km	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål o. lign. (Lokalplan 00-02 - Bevarende lokalplan Teglkås, Helligpeder og Vang)	Ca. 500 m	50 m
Nabobeboelse (Borrelyngvej 13)	193 m	50 m
Ammoniakfølsomme naturtyper inden for internationale naturbeskyttelsesområder, kategori 1 (Kortlagt habitatnatur i Natura 2000-området "Hammeren og Slotslyngen")	Ca. 3,3 km	10 m
Ammoniakfølsomme naturtyper uden for internationale naturbeskyttelsesområder, kategori 2 (Beskyttet overdrev nordøst for Tornegård)	2,1 m	10 m

Tabel 2. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 8

Nærmeste...	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 8 i husdyrbrugloven)
Ikke almene vandforsyningsanlæg (enkeltindvinder)	Ca. 500 m	25 m
Almene vandforsyningsanlæg (vandværk/boring)	Ca. 1,9 km	50 m
Vandløb og dræn	155 m (225 m)	15 m (100 m*)
Søer > 100 m ²	40 m (195 m)	15 m (100 m*)
Offentlig vej og privat fællesvej	85 m/3-5 m	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	> 25 m	25 m
Beboelse på ejendommen (afstand fra ny gyllebeholder)	105 m	15 m
Naboskel (fra ny ensilagesilo)	90 m	30 m

* Afstandskrav fra gødningsopbevaringsanlæg til flydende husdyrgødning til åbne vandløb og til søer større end 100 m². Tal i parentes er afstand fra ny gyllebeholder.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune konstaterer, at eksisterende stald- og gødningsanlæggene overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, ammoniakfølsom natur, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Plansiloer og lagune til restvand og ensilagesaft er placeret inden for 15 meter af vejudlæg, og der er tidligere meddelt tilladelser til placeringen af disse faciliteter.

I henhold til §8 nr. 4 i Husdyrbrugsloven er etablering af husdyranlæg og gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg på husdyrbrug og udvidelse eller ændring heraf, der medfører forøget forurening, er ikke tilladt inden for 15 m til offentlig vej og privat fællesvej.

I henhold til lovens §9 stk. 3 kan kommunalbestyrelsen dispensere herfra og fastsætte vilkår til indretning og drift, hvor overholdelse af de i § 8 nævnte afstandskrav ikke er mulig for husdyrbrug.

Der er udlagt et vejudlæg i matrikel 5a Rusker – vejen er ikke etableret, og der er ikke mulighed for at færdes ad vejen forbi Borreløngvej 15 og til Udmarksvej 12. Udmarksvej 12 har udkørsel til via Udmarksvej.

Der meddeles dispensation til placering af gyllebeholderen inden for 15 m af vejudlægget, idet dette ikke er udnyttet, og ikke forventes udnyttet i fremtiden. Endvidere opnås der en samlet enhed i landskabet ved at placere den nye gyllebeholder i umiddelbar nærhed af eksisterende gyllebeholdere.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. afstandskrav.

3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet

Beskrivelse

Området omkring Tornegård er i Bornholms Regionskommunes Kommuneplan 2013 udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.

Tornegård er beliggende inden for kystnærhedszonen, som går 3 km inde fra kysten. Dette har dog ingen betydning for byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs-ejendom.

Tornegård ligger inden for arealer, som i kommuneplan 2020 er udpeget som interesseområde for natur, landskab og økologiske forbindelser, og kulturarvsareal, men udenfor kulturmiljøområde, geologisk interesseområde, og arealer hvis formål er knyttet til rekreation og fritid:

Interesseområde (natur, landskab og økologiske forbindelser): Ifølge kommuneplanen ligger Tornegård i et område udpeget som interesseområde for natur, landskab og økologiske forbindelser. Inden for området kan almindelig landbrugs- og skovdrift normalt ske uden rådighedsindskrænkninger, med mindre placering af ny bebyggelse eller andre indgreb skader leve-, yngle- eller rastesteder for arter, der er truede, sjældne eller fredede, eller forringer de rekreative oplevelsesmuligheder og/eller områdets særlige landskabelige værdi.

Kulturmiljøområde: Tornegård ligger mellem to særlige kulturmiljøer – Helligpeder, Teglkås (fiskerlejer, skanser) og Fuglesangen, Jydegård (veje, vadested, vand-og vindmølle, ældre gårdstruktur, offermose). Disse kulturmiljøer vil ikke blive berørt af ændringerne på Tornegård.

Geologiske interesser: Den geologiske beskrivelse af området omkring Tornegård lyder: "Et højtliggende, bakket landskab med undergrund af granit og gnejs, dækket af morænedannelser undertiden i meget tynde lag, gennemskåret af mange sprækkedale, og med dels lav, dels høj og stejl klippekyst". Tornegård ligger uden for område med geologiske interesser.

Rekreative interesser: Kyststien rundt om Bornholm går langs kysten vest for Tornegård. Der er ingen yderligere fritidsfaciliteter i nærheden af Tornegård.

Kulturarvsareal: Området omkring Tornegård er af Kulturstyrelsen udpeget som kulturarvsareal, hvor der er gjort en del oldtidsfund, bl.a. rundhøje fra oldtiden, brandplet og jordfæstegrav fra jernalderen og møntfund fra middelalderen. Kulturarvsarealer er ikke fredede, men kan rumme fredede fortidsminder, og fungerer derfor som en varsling om mulige væsentlige kulturhistoriske værdier.

Bornholms Regionskommune vurderer, at Tornegård fremtræder som en samlet enhed i landskabet, hvor bygningerne er placeret i tilknytning til hinanden. Det vurderes, at udvidelsen og de deraf følgende ændringer i området ikke vil ændre væsentligt på oplevelsen af landskabet i forhold til de nuværende forhold. Samtidig vurderes det, at gennemførelse af det ansøgte projekt ikke vil være i strid med hensynet til de landskabelige-kulturhistoriske- naturmæssige- geologiske- eller rekreative interesser i området, idet der ved udformningen og placeringen af de nye bygninger er taget de fornødne hensyn.

Nærmeste beskyttede naturområder er to mindre søer hhv. ca.40 m og ca. 70 m sydøst for den nærmeste bygning (kostald) på Tornegård.

I forbindelse med Fuglsangen ligger der to beskyttede moser ca. 340 m og ca. 420 øst/sydøst for kostalden, en beskyttet eng ca. 270 m sydøst for. Kæmpeåen, som er nærmeste beskyttede vandløb, løber ca. 330 m sydøst for kostalden.

Mod nordøst ved Meldgård ligger et beskyttet overdrev i en afstand af ca. 720 m.

Ved kysten, ca. 810 m nordvest for Tornegårds kviestald, ligger en beskyttet strandeng ud for Gines Minde.

Bygningsanlægget på Tornegård er beliggende uden for alle byggelinjer og andre relevante udpegninger som angivet i nedenstående tabel 3. Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Nærmeste...	Afstand fra nærmeste bygning	Berøres Tornegård?
Skovbyggelinje (300 m) Fuglsangen sydøst	Ca. 10 m	Nej
Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m)	Ca. 130 m	Nej
Strandbeskyttelseslinje (300 m)	Ca. 335 m	Nej
Sø- og åbeskyttelseslinje (150 m) Knarregårdsmosen, øst.	Ca. 2090 m	Nej
Kirkebyggelinje Ruths Kirke, øst	Ca. 1270 m	Nej
Vejbyggelinje Eksisterende kostald, øst	Ca.95 m	Nej
Internationale beskyttelsesområder – Natura 2000	Ca. 3.400 m	Nej
Beskyttede naturområder (§ 3-områder)	Ca. 30 m (sø) Ca. 340 m (mose) Ca. 725 m (overdrev)	Nej
Lavbundsområder	Ca. 770 m	Nej
Fredede områder Ringebakker, nord	Ca. 1300 m	Nej
Beskyttede sten- og jorddiger (som er registreret) Syd	Ca. 180 m	Nej

Bygningernes udtryk i landskabet

Tornegård er beliggende i åbent landskab ved den bornholmske vestkyst. Ejendommen ligger vest for Borreløngvej, som er hovedvejen mellem Hasle og Allinge-Sandvig. På denne strækning ligger der en stribe større og mindre ejendomme, og området er traditionelt præget af landbrugsdrift med store markflader. Området omkring Tornegård er forholdsvis fladt, men med en stejl og klippefyldt kyststrækning ved Teglkås

og Helligpeder vest for bygningerne på Tornegård. Kystområdet er karakteriseret af mindre ejendomme og kuperet terræn. Tornegård ligger tilbagetrukket fra Borrelyngvej, ca 250 m nede ad en privat fællesvej (Billeder 1,2 og 3 fra nuværende miljøgodkendelse).

Figur 3 Tornegård set fra Borrelyngvej –nordside af ejendom. Cowi vejfoto 20. maj 2020.



Figur 4 Tonegård set fra Borrelyngvej – sydside af ejendom Cowi vejfoto 20. maj 2020.



Der bygges ikke nye stald- eller driftsbygninger i forbindelse med denne miljøgodkendelse, men der ansøges om at opføre en ny gyllebeholder, og at udvide arealet med ensilagesiloer.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at alle bygge- og beskyttelseslinjer er overholdt i forhold til både eksisterende bygninger og de nye stalde.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at etableringen af den nye gyllebeholder kan ske uden at påvirke landskabet væsentligt, idet der er tale om at gyllebeholderen placeres i tilknytning til de eksisterende bygninger.

Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet ikke er i strid med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser i området eller for områdets naturlokaliteter eller fortidsminder.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår til placering i landskabet.

4 HUSDYRPRODUKTION

I dette afsnit beskrives og vurderes husdyrholdets sammensætning, staldindretning inkl. ventilation og rengøring, samt produktion og håndtering af husdyrgødning, spildevand og affald.

4.1 Husdyrhold og staldanlæg

Beskrivelse

Staldanlægget på Tornegård anvendes i nudrift til malkekøer med opdræt.

De eksisterende stalde er indrettet med dybstrøelse, sengebåse med spalter, og sengebåse med fast drænet gulv med ajlerille. Der bygges ikke nye staldanlæg i forbindelse med denne miljøgodkendelse, men der bygges en ny gyllebeholder, og et eksisterende støbt areal tages i brug til kalvehytter. Derudover udvides ensilagepladsen.

I ansøgt drift er ansøgt om fleksibel produktion, således at ansøger frit kan skifte imellem forskellige dyregrupper indenfor kvæg på det godkendte produktionsareal. Eneste undtagelse er støbt areal med kalvehytter, hvor der alene kan opstaldes kalve under 6 måneder på dybstrøelse.

Ungdyrstald: ligger mellem kostald og ensilageplads, og blev oprindeligt bygget som stald til opdræt. Stalden indeholder nord for foderbord en stribe dybstrøelsesbokse, og syd for foderbord sengebåse med spaltegulv. I seneste miljøgodkendelse fra 2015 blev der givet tilladelse til at bruge den til opdræt op til 18. mdr. I ansøgt drift er der søgt om fleksibel produktion, dvs at den vil kunne bruges til alle grupper af kvæg.

Gammel kostald, stald 91: ligger ved det gamle firlængede staldanlæg. Blev i 1991 bygget til malkekøer, og har sengebåse med spaltegulv. I miljøgodkendelsen fra 2015 kaldes den "Ungdyrstald (gl. kostald)", med tilladelse til opstaldning af ungdyr op til 18 mdr.

Kalvehytter v. gl. kostald: ligger ved den gamle kostald (stald 91). Kalvehytter på fast bund med afløb. I miljøgodkendelse fra 2015 er der givet tilladelse til opstaldning af kalve op til 6 mdr. på dybstrøelse i hytter på denne plads. I indeværende ansøgning gives der ligeledes tilladelse til opstaldning af kalve op til 6 mdr. på dybstrøelse i kalvehytter.

Kalvehytter v/ møddingsplads: Kalvehytter på fast bund med afløb. I miljøgodkendelse fra 2015 er der givet tilladelse til opstaldning af kalve op til 6 mdr. på dybstrøelse i hytter på denne plads. I indeværende ansøgning gives der ligeledes tilladelse til opstaldning af kalve op til 6 mdr. på dybstrøelse i kalvehytter.

Kostald: stort samlet staldanlæg med malkestald, mælkekøling, teknikrum, mandskabsrum, mv. Stalden har både været brugt til malkekøer, goldkøer og opdræt. I miljøgodkendelsen fra 2015 er der opstaldet malkekøer og opdræt op til 23 mdr. i sengebåse med præfabrikeret fast drænet og skrabet gulv. Desuden er der opstaldet køer på dybstrøelse (goldkøer og kælvende køer). Der er bygget til kostalden i 2016, hvor der er lavet en tilbygning til den nordvestlige del af stalden. I ansøgt drift er der fleksibel produktion, dvs at der kan opstaldes alle grupper af kvæg. Da malkestalden er i dette staldanlæg, forventes der især opstaldet malkende køer.

Figur 5. Anlægget på Tornegård. Kilde: Ansøgningsmateriale



Produktionsarealet er beregnet som det totale areal fratrukket arealer, hvor dyrene ikke kan opholde sig og afsætte gødning (foderbord, drikkekar, nakkebomsareal, mm). Opsamlingsplads og drivgange, hvor dyrene kun opholder sig kortvarigt, indgår heller ikke i produktionsarealet.

Der er for de eksisterende stalde regnet med samme produktionsareal i ansøgt drift og nudrift. Produktionsarealet er dels fundet ved konkret opmåling af ejer (kostald), og dels ved beregning ud fra byggetegninger fra BRK's byggesagsarkiv. 8-årsdrift er beregnet ud fra byggetegninger fra BRK's byggesagsarkiv.

Beregnet staldstørrelse og produktionsareal kan ses i tabel 4 (ansøgt drift) og tabel 5 (8 års drift og nudrift).

Tabel 4. Staldtyper, dyrehold, miljøteknologi og produktionsareal i ansøgt drift.

Staldaf-snit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Produktionsareal andel
Ungdyr-stald	Dybstrøelse	Alle kvæg (flex-gruppe)		1047	216	73 %
	Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)				550	
Gammel kostald, stald 91	Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	Alle kvæg (flex-gruppe)		942	500	53 %
Kalvehytter v gammel kostald	Dybstrøelse	Kalve (under 6 mdr)		223	200	90 %
Kostald	Dybstrøelse	Alle kvæg (flex-gruppe)		7507	562	76 %
	Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb				5113	
Kalvehytter v/ mød-	Dybstrøelse	Kalve (under 6 mdr)		682	600	88

dings-plads						
I alt				10383	7741	

Table 5. Staldtyper, miljøteknologi, dyrehold og produktionsareal i nudrift og 8 års drift.

Staldaf-snit	8 års drift			Tilladt nudrift		
	Staldafsnit, staldtype og dyretype	Staldstørrelse (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Staldafsnit, staldtype, dyretype og teknologi	Staldstørrelse(m ²)	Produktionsareal (m ²)
Ungdyr-stald	Dybstrøelse	1047	216	Dybstrøelse	1047	216
	Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)		550	Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)		550
Gammel stald, stald 91	Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)	Ikke i brug	0	Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)	942	500
Kalvehytter v gammel kostald	Dybstrøelse	Ikke i brug	0	Dybstrøelse	223	200
Kostald	Dybstrøelse	7507	401	Dybstrøelse	7507	562
	Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb		3905	Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb		5113
Kalvehytter v/ møddingsplads	Dybstrøelse	682	600	Dybstrøelse	682	600
I alt		9895	6265	I alt	10.401	7741

Ansøger oplyser, at staldanlægget tilses dagligt, og automatisk/mekanisk udstyr kontrolleres. Der foretages en løbende service på anlæg og udstyr. Det drejer sig bl.a. om foderanlæg, gyllepumpe, vandforsyning, belysning mv. Tilsvarende tilses driftsbygningerne dagligt og de vedligeholdes ved behov.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ved opfyldelse af det stillede vilkår til maksimalt produktionsareal, dyretype og staldsystem ikke vil være væsentlige påvirkninger af omgivelserne i relation til produktionsomfanget.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger på tilfredsstillende vis har redegjort for produktionsarealet, og at produktionsareal og dyretype angivet for eksisterende stalde er i overensstemmelse med lovlig nudrift.

Der gøres opmærksom på, at på arealer, hvor der kortvarigt er dyr, men som ikke medregnes som produktionsareal, skal der i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen foretages effektiv rengøring efter endt ophold. Dette gælder på Tornegård eventuelle drivgange. Rengøring skal foretages senest 12 timer efter, at dyrene har forladt arealet (hvis dyrene dagligt har adgang på arealet, skal rengøring dog ske senest efter 4 timer).

Efter lovændring pr. 1. august 2017 reguleres husdyrhold efter stipladsmodellen. Der skal derfor ikke længere stilles vilkår til det maksimale antal dyr.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktionsarealets størrelse, dyretype og staldsystem samt overholdelse af god staldhygiejne.

4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning

Beskrivelse

Opbevaring af husdyrgødning og opbevaringskapacitet

På Tornegård er der tre eksisterende gyllebeholdere med en samlet kapacitet på 6719 m³. Derudover er der med denne miljøgodkendelse givet tilladelse til at etablere en ny gyllebeholder på 5000 m³. Gyllebeholderne har ikke fast overdækning men holdes dækket med naturligt flydelag. Der føres løbende kontrol (og logbog) med flydelaget i henhold til lovgivningen. Beholderne er tilmeldt beholderkontrol. Der føres journal over spredning af gødning på markerne i form af mark- og gødningsplan.

Tabel 6. Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen på Tornegård

Lager	Kapacitet (m ³)	Overfladeareal (m ²)	Overdækning
Ny gyllebeholder	5000	1136	Naturligt flydelag
Eksisterende gyllebeholder I	1200	284	Naturligt flydelag
Eksisterende gyllebeholder II	2200	492	Naturligt flydelag
Eksisterende gyllebeholder III	3517	806	Naturligt flydelag
Møddingsplads	340	229	-
I alt	Gylle 11.917 m ³		
	Møddingsplads 340 m ³		
	Fast gødning 340		

Gyllebeholdere på Tornegård giver i ansøgt drift og ved krav om 9 måneders opbevaringskapacitet mulighed for en årlig produktion af 11.917 m³ / 9 x 12 mdr. = 15.889 m³ gylle. Overskrider den årlige produktion af gylle denne mængde, vil gylle bliver overført til gylletanke på Vestregård, og/eller leveret til biogasanlæg.

Der er ikke etableret fast overdækning på de tre eksisterende gyllebeholdere og vil heller ikke blive det på den nye gyllebeholder. Med kvæggylle er det almindeligvis ikke problematisk at etablere og opretholde et effektivt flydelag, og der er derfor begrænset effekt ved etablering af fast overdækning. Ansøger kontrollerer jævnligt, at der er et tæt og stabilt flydelag på gyllen, så det sikres, at der altid er minimal fordampning af ammoniak. Efter omrøring og udkørsel kontrolleres det, at der senest 7 dage efter, at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag.

Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på, at flydelaget lever op til kravene.

Afgasset gylle indeholder mindre tørstof og kan derfor have sværere ved at danne et naturligt flydelag. Hvis der ikke dannes et tilstrækkeligt flydelag ved opbevaring af afgasset gylle på Tornegård, vil der blive tilført halmrig gødning fra kalvehytterne til tankene.

Der er støbt en påfyldningsplads ved vejen mellem de eksisterende gyllebeholdere. Pladsen har afløb til opsamlingsbeholder, hvorved det sikres, at evt. spild ved påfyldning af gyllevogn opsamles igen.

Gyllebeholderne tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse. Derudover tilmeldes beholderne de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder, at beholderne hvert 10. år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på tæring eller begyndende utætheder.

Som møddingsplads benyttes et areal med fast bund og afløb vest for det gamle firlængede staldanlæg. I miljøgodkendelsen fra 2015 (nudrift) er arealet med gødning 120 m². I ansøgt drift er gødningsandelen 170 m².

Hvis dybstrøelsen skal lagres og ikke kan rummes på møddingspladsen, bliver der etableret markstakke, som opfylder gældende regler mht. afstandskrav både ift. nabobeboelser, veje, vandløb og dræn m.m. samt beskyttede naturområder. Markstakkenes placering ændres fra år til år, og der går mindst 5 år mellem samme placering. Markstakkerne overdækkes, med mindre der er tale om midlertidige oplag før udbringning (højest 1 uge).

Gødningsproduktionen opgøres årligt i forbindelse med udarbejdelse af gødningsregnskabet. Hvis den maksimale gødningsmængde overskrides i forhold til opbevaringskapacitet, vil gødningen blive afsat til anden side fx biogasanlægget Bornholms Bioenergi A/S, eller overflyttet til gyllebeholdere på Vestregård.

I nedenstående tabel ses data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen. I alt 18.580 m³ inkl. ny gyllebeholder, og 13.580 m³ excl. ny beholder. Omregnet fra 9 måneders opbevaringskapacitet til årsproduktion af gødning giver det mulighed for at producere $18.580 \text{ m}^3 : 9 \text{ mdr.} \times 12 \text{ mdr.} = 24.772 \text{ m}^3$, når ny beholder er bygget, og $13.580 \text{ m}^3 : 9 \text{ mdr.} \times 12 \text{ mdr.} = 18.107 \text{ m}^3$ med de eksisterende gyllebeholdere på Tornegård og Vestregård.

Alle gyllebeholdere har haft beholderkontrol i 2019.

Tabel 7. Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen på bedriften Cruijzen ApS.

Produktionsanlæg	Lager (byggeår)	Kapacitet (m ³)	Overdækning
Tornegård	Ny gyllebeholder	5000	Naturligt flydelag
Tornegård	Eks. gyllebeholder I (1991)	1200	Naturligt flydelag
Tornegård	Eks. gyllebeholder II (1997)	2051	Naturligt flydelag
Tornegård	Eks. gyllebeholder III (2007)	3517	Naturligt flydelag
Vestregård	Gyllebeholder (1984)	1548	Naturligt flydelag
Vestregård	Gyllebeholder (1999)	1548	Naturligt flydelag
Vestregård	Gyllebeholder (1999)	1548	Naturligt flydelag
Vestregård	Gyllebeholder (1987)	2217	Naturligt flydelag
I alt		18.778	

Kommunens vurdering

Husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsætter reglerne for opbevaring af flydende husdyrgødning.

Bornholms Regionskommune gør ligeledes opmærksom på, at gyllebeholderne skal opfylde husdyrgødningsbekendtgørelsens krav til bl.a. tæthed, styrke og kapacitet, så forurening af grundvand og overfladevand ikke finder sted. Endvidere skal beholderne kontrolleres hvert 5./10. år i henhold til reglerne for kontrol af beholderne til flydende husdyrgødning og ensilagesaft.

Hvis der foretages ændringer i afløbsforholdene for tag- og overfladevand i forbindelse med gennemførelse af byggeprojektet, skal der indhentes accept fra spildevandsmyndigheden.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af husdyrgødning. Der er dog stillet vilkår i forhold til teltoverdækningen på den nye gylletank.

5 RESSOURCEFORBRUG

I dette afsnit beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand og energi m.m. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

5.1 Foder og foderopbevaring

Beskrivelse

Fodring:

Grovfoderet består af græsensilage, majsensilage og evt. helsæd. Hovedparten dyrkes på bedriftens ejede og forpagtede arealer. Der tilstræbes en grovfoderprocent på mindst 55-60 % i foderrationen målt på indholdet af energi. Mængderne afhænger af dyrkningsbetingelserne, grovfoderkvaliteten og dyrkningsarealernes størrelse i det aktuelle dyrkningsår.

I det omfang, markplanen tillader det, dyrkes der korn til modenhed, men det er dyrkningen af grovfoder til kreaturerne, som har 1. prioritet. Bedriften skal bruge halm til strøelse – især i dybstrøelsesarealerne. Desuden bruges en mindre mængde halm til foder. Der vil som hovedregel blive indkøbt halm, så vidt muligt fra naboer i nærområdet.

Der praktiseres fasefodring, idet der blandes mindst tre forskellige fuldfoderblandinger: én til malkende køer, én til goldkøer og én til kvier. En del af foderet bliver kørt ad privat markvej til Vestregård, hvor en stor del af goldkøer og opdræt vil være opstaldet.

Foderblandingen består typisk af: græsensilage, majsensilage, sojaskrå, rapskager, kraftfoder, halm, mineraler, roepiller (en del af året) og valset byg, som indkøbes færdigvalset. Sammensætningen af foderet bestemmes af prisrelationerne imellem de enkelte foderemner og årets grovfoderhøst.

Fodringen præcisionsstyres vha. vejeudstyret på fuldfoderblanderen, grovfoderanalyser, foderplaner, evt. foderkontroller, mælkemængden og mælkens indhold af protein, fedt og urea samt kreaturerne sundhed og huld.

Forbruget af foder vil være proportionalt med besætningens størrelse.

Foderopbevaring:

Hovedparten af grovfoderet bliver opbevaret i plansiloer på ensilagepladsen med støbt betonbund og afløb til opsamling af regnvand og evt. ensilagesaft. Grovfoder af god kvalitet laves bedst ved ensilering på ensilageplads. Det giver en større fodereffektivitet og et mindre foderspild, og risikoen for tilledning af næringsstoffer til det omkringliggende miljø minimeres.

Hvis grovfoderhøsten bliver ekstraordinær god et år, suppleres med opbevaring af ensilage i markstakke.

Halm fra egne marker (lille mængde) opbevares på ejendommen Halledalsvej 2 og hentes derfra til Tornegård. Sojaskrå, rapskager og roepiller opbevares i åbne planlagre i foderladen.

Mineraler, vitaminer og kalvefoder hjemtages i bigbags eller i mindre sække på paller og opbevares i foderladen.

Foder- og halmlagre er placeret væk fra landevejen og privatvejen, så de ikke giver væsentlige gener for omgivelserne. Ensilagepladsen holdes fri for foderrester og dårlig ensilage for at hindre gener.

BAT

Foderet blandes dagligt i mikservogn. Blandingen foregår på befæstet areal ved plansiloerne. Der anvendes fasefodring, dvs. der blandes specielle blandinger til de forskellige dyregrupper, malkende køer, goldkøer og kvier.

Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden inden for kvægfodring.

Der udtages analyser af grovfoderet, og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet. Fodringen afstemmes vha. foderplanen og foderkontrol, så overforsyning med protein (kvælstof) og fosfor undgås.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne foderhåndtering.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. foder og foderopbevaring.

Vand

Beskrivelse

Vandforbrug

Ejendommens vandforsyning er offentlig.

Vandforbruget aflæses på vandmåleren på bedriften, og som kunde kan man logge ind på Bornholms Forsynings hjemmeside og løbende følge forbruget af vand for på den måde at opdage uregelmæssigheder.

Der regnes med, at forbruget af drikkevand til kvægbesætningen og vand til rengøring af gulve, inventar og malkeanlæg både i nudrift og i fremtidig drift ligger inden for standardforbruget for køer og opdræt af stor race. Langt hovedparten – ca. 85% - af vandforbruget går til kvægets drikkevand, mens den resterende del går til vask af malkeanlæg og rengøring af stald.

Forbruget af vand til vask af maskiner og traktorer er meget begrænset, da markdriften er udliciteret.

Vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Hovedparten af vandforbruget går til dyrenes drikkevand, og her kan en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden.

Der er vandkar i stalden i stedet for vandkopper, hvilket er vandbesparende. Vandkarrene er forsynet med flydere, som er med til at sikre et stabilt vandtryk

Drikkevandsinstallationerne rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.

Der er mulighed for at vælge vandbesparende vaskeprogrammer på vaskeanlægget til malkeanlæg og køletank.

Disse vælges, hvis det er muligt, uden at det går ud over hygiejnen og mælkekvaliteten. Desuden genbruges vaskevandet. Vandforbruget registreres, så evt. lækager kan identificeres og repareres hurtigst muligt.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til god effektiv vandudnyttelse. Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne vandanvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. vandforbrug på ejendommen.

5.2 Energi

Beskrivelse

Forbrug af el, diesel og fyringsolie vil ligge inden for den gængse norm. Ventilation og foderfremstilling udgør de væsentligste energiposter. Der er naturlig ventilation i alle staldafsnit.

El

På Tornegård bruges el primært til malkning, køling af mælk og belysning. Der forbruges ikke el til ventilation som f.eks. i en svinestald, da staldene er naturligt ventilerede. Det nuværende produktionsapparat på Tornegård er af nyere dato. Strømforbruget er forholdsvis lavt, fordi de tekniske anlæg er energibesparende nye modeller.

Elforbruget i ansøgt drift forventes at stige proportionalt med øget antal køer; dog er nogle funktioner uafhængige af antal køer. Forbruget til belysning forventes ikke at stige, da produktionsarealet er uændret fra nudrift til ansøgt drift.

Elforbruget til malkning og køling af mælk forventes at stige, hvis der kommer flere køer i staldene. Elforbruget stiger, når flere køer skal malkes, og en større mælkemængde skal køles.

Diesel- og fyringsolie

Tornegård anvender ikke diesel til markarbejde, som er udliciteret. Diesel anvendes til drift af foderblandevogn

Dieselolietanken er fra 2004 og rummer 2.400 l. Den er placeret i foderladen på støbt bund. Der anvendes ikke fyringsolie i driften. Stuehuset opvarmes via varmegenvinding fra mælkekølingen.

Energibesparende foranstaltninger (BAT):

Den nye kostald fra 2008 var oprindeligt indrettet med automatisk malkning med malkerobotter. Disse er nu afinstalleret, og i stedet er der bygget ny malkestald. Dette giver en reduktion i energiforbruget til malkning, idet elforbruget er lavere i en malkestald end ved malkorobotter. Der forbruges desuden mindre el til køling af mælken, fordi der ikke hele tiden tilføres nymalket mælk til køletanken.

Øvrige energibesparende foranstaltninger:

- Staldene er naturligt ventilerede, og der er derfor ikke energiforbrug til ventilation
- Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret og derved energibesparende
- Der er etableret varmegenvinding i forbindelse med mælkenedkølingen. Varmen anvendes til at opvarme stuehuset, køernes drikkevand og brugsvandet i driftsbygningerne
- Der gennemføres et årligt serviceeftersyn af mælketanken af et autoriseret kølefirma
- Der er etableret dagslysstyring på belysningen i staldene
- Udendørs belysning er dagslysstyret eller med bevægelsessensorer
- Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandeanlæg er indrettet, så det giver færrest mulige driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget

Kommunens vurdering

Ud fra ovennævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere energiforbrug og til at holde løbende fokus på ressourceforbruget, så der kan ageres hurtigt og effektivt ved driftsforstyrrelser og uheld.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til godt effektiv energiudnyttelse og samtidig udnyttes mest effektivt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne energianvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. energi.

5.3 Diverse hjælpestoffer

Beskrivelse

Handelsgødning

Tornegård drives konventionelt, og markerne gødes med husdyr- og handelsgødning. Der gødes efter normerne. Handelsgødningen opbevares hos den nabo, som udfører markarbejdet.

Pesticider

Majs- og kornmarker behandles mod ukrudt, sygdomme og skadedyr ved konstateret behov, og midlerne anvendes efter forskrifterne. De udførte behandlinger noteres og indrapporteres årligt i overensstemmelse med de lovpligtige procedurer. Der opbevares ikke pesticider eller rester heraf på ejendommen, da sprøjtearbejdet udføres af en nabo.

Medicin

Veterinærmedicin opbevares på staldkontoret adskilt fra foder og levnedsmidler.

Desinfektions- og rengøringsmidler

Desinfektions- og rengøringsmidler er oplagret i teknikrummet i kostalden. Desinfektions- og rengøringsmidler, som er i brug, opbevares i tankrummet.

Kommunens vurdering

For at beskytte jord og grundvand stiller Bornholms Regionskommune vilkår om opbevaring af olieprodukter. Ud fra den beskrevne håndtering og det beskudne forbrug af de nævnte hjælpestoffer vurderer kommunen, at der ved overholdelse af vilkåret og de generelle regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. oplag af olieprodukter.

6 RESTSTOFFER

6.1 Spildevand - herunder restvand og tagvand

Beskrivelse

Mængden af restvand forventes at stige proportionalt i forbindelse at ensilagepladsen udvides. Ensilagesagt og restvand fra plansiloer vil blive opsamlet i lagune.

Bortledning af restvand

Vandspild og vaskevand fra vask af stalde, kalvehytter, malkeanlæg og mælketank ledes til gyllebeholder. Overfladevand og evt. ensilagesaft ledes til lagune, når denne er etableret. Møddingssaft fra møddingssted og befæstet areal til kalvehytter ledes til gyllebeholder.

Spildevand fra toilet og bad i staldbygning ledes til septiktank, som tømmes regelmæssigt efter behov. Tagvand ledes via tagrender til nærliggende sø. Regionskommunens spildvandsafdeling er i øjeblikket i gang med at se på afledningsforholdene omkring tagvand fra Tornegård, og hvorvidt dammen syd for Tornegårds bygninger har tilstrækkelig kapacitet til at modtage store mængder regnvand fra Tornegårds driftsbygninger. Der bliver ikke vasket maskiner eller sprøjte på Tornegård, da alt markarbejde er udliciteret til en nabo. Vask af foderblander og læssemaskine foregår kun sjældent.

Det vurderes derfor, at der ikke er risiko for tilledning af olie- eller pesticidrester.

Kommunens vurdering

Håndtering af spildevand er i Danmark omfattet af anden lovgivning end husdyrbrugloven.

Der er stillet vilkår til udarbejdelsen af en beredskabsplan, hvor der er redegjort for ejendommens afløbsforhold.

Det vurderes, at afledning af vaskevand og spildevand fra staldanlægget, samt afledning af sanitært spildevand sker efter gældende regler.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til emissioner fra spildevand.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af spildevand

6.2 Affald

Beskrivelse

Fast affald

Der er indgået aftale med Marius Pedersen om placering af affaldscontainer til ikke-farligt affald. Den tømmes ca. 12 gange årligt. Hvis mængden af dette affald øges, vil der blive opstillet en større eller flere containere, når behovet opstår.

Jern- og metalaffald leveres til Bornholms Produkthandel i Rønne. Jern- og metalaffald vil især forekomme ved renovering og reparation af maskiner og staldinventar.

I forbindelse med bygge- eller nedrivningsaktivitet vil der forekomme affald i form af klinker, eternitplader, isoleringsmateriale, malede murbrokker, imprægneret træ og blød PVC, som sorteres og leveres på BOFA's losseplads i Rønne.

Olie og kemikalieaffald

Mængden af olie- og kemikalieaffald er begrænset og vil næppe øges i forbindelse med denne miljøgodkendelse.

Olieaffald opbevares i 200 liters tromler i maskinladen, hvor der er fast bund uden afløb.

Spildolie afhentes af Dansk Olie Genbrug, Gunnar Lund Olieservice A/S, eller mekaniker tager hånd om spildolien m.v. ved eftersyn af maskiner.

Der opbevares ikke pesticider eller rester heraf på Tornegård, fordi markarbejdet inkl. sprøjtning foretages af nabo.

Medicin

Mængderne af medicinaffald er små, svarende til mindre end 1 kg på årsplan. Medicinrester opbevares i staldkontoret og tilmeldes BOFA's indsamling som farligt affald, tages retur af dyrlæge (Dyrlægegården i Rønne) eller afleveres på apotek.

Indtil aflevering opbevares kanyler i lukket beholder. Brugte sprøjter og tom emballage opbevares og afleveres som ikke-farligt affald, eller som etiketten/dyrlæge foreskriver.

Animalsk affald

Døde dyr placeres langs privatvejen, hvor de ligger delvis i skygge pga. bevoksning omkring søerne. Afstanden er ca. 130 m fra nabo. De døde dyr ligger afskærmet fra nabo og landevej. Der er kørefast bund, og dyrene ligger på gamle spalter, så der kan komme luftcirkulation under kadaverne. De døde dyr afhentes af Daka med daglig afhentning på hverdage.

Kommunens vurdering

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ for erhvervsaffald. I regulativet står bestemmelser om opbevaring og bortskaffelse af diverse typer af affald, herunder medicinrester og kanyler.

Opbevaring og bortskaffelse af døde dyr skal følge reglerne i bekendtgørelse om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr. Derudover stilles vilkår om, at kadaverne skal opbevares under tæt, fast overdækning i form af kadaverkappe eller lignende.

Dokumentation for bortskaffelse af affald skal foreligge i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes vilkårene vedr. affald, vil affaldshåndteringen på Tornegård ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at bygningernes omgivelser skal holdes fri for affald, om opbevaring af døde dyr, om afbrænding og om dokumentation for bortskaffelse/aflevering.

7 GENER FRA HUSDYRBRUGET



I dette afsnit beskrives og vurderes de mulige gener for husdyrbrugets omgivelser ved forekomst af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter forårsaget af virksomhedens aktiviteter.













7.1 Lugt

Beskrivelse

I ansøgningskemaet er der foretaget beregninger, der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem Tornegård og omkringboende er overholdt – se nedenstående.

Tabel 8. Resultat af lugtberegning for ansøgt drift fra husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 210102)

Samlet resultat af lugtberegning  

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt	
 Fuglesangsvej 13	0	NY	205,5	205,5	511,6	Ja	▼
 Fuglesangsvej 15	0	NY	205,5	205,5	450,2	Ja	▼
 Fuglesangsvej 18	0	NY	205,5	205,5	451,7	Ja	▼
 Fuglesangsvej 3	0	NY	205,5	164,4	807,6	Ja	▼
 Udmarksvej 10	0	NY	205,5	205,5	756,2	Ja	▼
 Udmarksvej 12	0	NY	205,5	205,5	636,5	Ja	▼
 Rutsker	0	NY	623,7	561,4	1648,3	Ja	▼
 Teglkåsvej 54	0	NY	623,7	623,7	875	Ja	▼
 Teglkåsvej 56	0	NY	623,7	623,7	870	Ja	▼
 Teglkåsvej 60	0	NY	623,7	623,7	863,7	Ja	▼
 Teglkåsvej 62	0	NY	623,7	623,7	858	Ja	▼
 Vang	0	NY	843,7	843,7	2870,2	Ja	▼

Nærmeste enkeltbolig, som er ejendom uden landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger, er Fuglesangsvej 15, som ligger ca. 450 m øst for kostalden på Tornegård.

Afstanden fra lugtcentrum til boligen skal ifølge beregningen være minimum 205,5 m. Den beregnede afstand fra lugtcentrum til Fuglesangsvej 15 er ca. 450,2 m.

Nærmeste område, der i lokalplan er udlagt til beboelse, er Teglkås/Helligpeder, som ligger mere end 600 m mod vest, og Rutsker, som ligger ca. 1,5 km sydøst for Tornegård. Afstanden fra lugtcentrum til nærmeste bolig i samlet bebyggelse skal være minimum 623,7m, og den beregnede afstand fra lugtcentrum er 858 m.

Nærmeste byzone er Vang 2,8 km nord for ejendommen. Uden for Vang by ligger desuden et sommerhusområde. Afstanden fra lugtcentrum til byzonegrænsen skal være minimum ca.843,7 m, og den beregnede afstand fra lugtcentrum er 2870 m. Hasle by ligger ca. 3,5 km mod syd.

Der ligger ingen andre staldanlæg med 75 DE eller mere henholdsvis 300 m eller 100 m fra nærmeste samlede beboelse/sommerhusområde/byzone eller nærmeste nabobeboelse.

Lugtberegningen i ansøgningsystemet husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgenekriteriet for anlægget på Tornegård er overholdt i både byzone, sommerhusområde, samlet bebyggelse og nabobeboelse.

Beliggenheden af de omtalte boliger og områder kan ses i Figur 6.

Figur 6. Beliggenheden af nabobeboelser og boligområder.



Periodiske lugtkilder

Udbringning af husdyrgødning foregår primært om foråret. Der udbringes husdyrgødning fordelt over ca. 8-10 uger om året. En del af husdyrgødningen nedfældes eller nedbringes i jorden kort efter udspreddning (til vårafgrøder og majs), hvilket minimerer lugtgenerne. Der udbringes ca. 80-90% af

gyllen om foråret (februar-maj) og ca. 10-20% om efteråret. Dybstrøelsen opbevares på møddingsplads, køres i markstak og udbringes herfra, eller udbringes direkte fra stald til marken, hvilket primært foregår om foråret.

Kommunens vurderinger

Ved udvidelse af dyrehold på Tornegård vil der forekomme lugtemission fra ejendommen. I husdyrgodkendelse.dk er lugtemissionen fra staldanlægget og de nødvendige geneafstande til forskellige typer af beboelser beregnet på grundlag af produktionsarealets størrelse i m² og de fastsatte emissionsfaktorer for dyretypen og staldsystemet.

Den primære kilde til lugt fra anlæg til dyrehold er staldlugt. Der foreligger også kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i konkret sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtemission fra opbevaring og udbringning af husdyrgødning indgår således ikke i lugtberegningerne. Disse emissioner reguleres gennem konkrete vurderinger og generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstands-krav til placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning og krav om overdækning samt krav til metoder og tidspunkter for udbringning af husdyrgødning.

Lugtberegningen er foretaget både i forhold til Miljøstyrelsens standardiserede OML-spredningsmodel og FMK-modellen. I tabel 8 er kun vist resultatet af den beregning, der giver den længste geneafstand til omboende. Hvis der ligger andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone, samlet bebyggelse eller hos nabo, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen (kumulation). Staldafsnit, der er placeret længere væk end 120 % af geneafstanden, medtages ikke i lugtberegningen.

Af lugtberegningen ses, at lugtgenekriteriet er overholdt i forhold til alle typer beboelser. Det er således Bornholms Regionskommunes vurdering, at omkringboende ikke vil blive udsat for væsentlige lugtgener fra stalde.

Kommunen vurderer dog, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for at løse problemet, og der er stillet vilkår herom.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om at holde god staldhygiejne samt vilkår i tilfælde af væsentlige lugtgener.

7.2 Støj og rystelser

Beskrivelse

Støjkilder og driftsperioder

Der vil kunne forekomme støj fra kompressor og vakuumpumpe til malkeanlægget, ved blanding af foder, ved pumpning af gylle samt ved transport til og fra ejendommen.

Malkeanlægget er i drift to gange dagligt morgen og aften, ca. syv timer pr. gang inkl. efterfølgende vask. Der foretages blanding af foder i mikservogn 4-5 gange dagligt à 30 min. pr. gang.

Da alle stalde har naturlig ventilation, er der ingen støj fra ventilationsanlæg. Der forekommer heller ikke støj fra tørring eller valsning af korn, da egen avl af korn leveres direkte til foderstof, og foderkornet indkøbes færdigvalset.

Der kan lejlighedsvis forekomme støj fra pumpning af gylle og fra aflæsning af kraftfoder.

Når grovfoderet høstes, vil der i en kortere periode være hyppig færdsel forbi nærmeste nabo. Der foretages græshøst og indlagring fire gange i perioden maj til september ca. én dag pr. gang. Majs høstes og indlægges i september/oktober i løbet af tre til fire dage i 16-18 timer pr. dag.

Tiltag mod støj

Kompressor og vakuumpumpe til malkeanlægget er placeret indendørs i teknikrummet. Den udendørs mælkekøletank er støjsvag. Malkestalden er fra 2013, og malkeanlægget og de øvrige tekniske installationer skønnes at være mere lydsvage end ældre modeller.

Både malkestald og ensilagesiloer er placeret i den nordlige del af staldanlægget. Nærmeste nabobeboelse ligger ca. 225 m mod sydøst. Pga. afstanden vurderes det, at naboen ikke bliver generet af støj fra den daglige drift.

Transporter til og fra Tornegård vil for en stor dels vedkommende foregå inden for normal arbejdstid for ikke at være til gene for gårdens beboere og omverdenen.

Men i travle så- og høstperioder vil der foregå kørsel i store dele af døgnet, hvilket sker for at få udført så meget af markarbejdet som muligt, mens vejret er optimalt.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Tornegård overholder Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser. Støjvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Kommunen vurderer, at støj fra ejendommen ikke vil blive et problem for omkringboende og forbipasserende. Der er ikke foretaget støjberegninger, men de nærmeste nabobeboelser ligger så langt fra ejendommen, at der ikke vurderes at kunne opstå væsentlige støjgener, når de stillede vilkår overholdes.

Der vil kunne forekomme støj fra ekstern og intern transport. Transport til og fra Tornegård vurderes ikke at ville give uacceptable støjgener udover det, der må accepteres som nabo til en landbrugsejendom.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støjgrænser og eventuel måling af støjniveauet.

7.3 Støv

Beskrivelse

Støvgener kan forekomme ved færdsel på grusveje, håndtering af halm og markarbejde om foråret, når jorden er tør.

På Tornegård er de interne støvgener minimale. Staldene er naturligt ventilerede, og staldenes langsider består af gardiner, som kan rulles helt ned til fundamentet, når vejret er stille, og kan rulles op, når det er stormvejr evt. med nedbør.

Der vil ikke forekomme støvgener for naboer eller forbipasserende ved levering af kraftfoder eller korn. Foderet blandes i mikservogn og har en fugtighed, som gør, at det er støvfrit.

Halm til strøelse håndteres manuelt og støver derved mindre end ved strøning med maskine.

Støv kan opstå på privatvejen ifm høst af græs og majs, og ved tilkørsel af halm til ejendommen, hvis vejret er meget tørt.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil forekomme væsentlig støvudvikling som følge af udvidelsen af kvægholdet. Der stilles dog et vilkår om støvgener, så alle aktiviteter på ejendommen, herunder levering af råvarer, flytning af dyr og udbringning af husdyrgødning, kan planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støvgener.

7.4 Lys

Beskrivelse

Der er udendørs lys på de sydlige gavle af kostalden og foderladen. Ligeledes er der lys ved den udendørs mælketank mellem kostaldens to bygninger.

Lys i stalden morgen og aften vil kunne ses fra Borrelyngvej om vinteren. Der er etableret skærmende beplantning nord, øst og syd for kostalden, og når beplantningen er oppe i fuld højde, vil lys fra staldene næppe være synligt fra Borrelyngvej.

Ved blanding af foder på silopladsen anvendes lys på fodervogn/læssemaskine i den mørke tid. Der er ikke opsat lys ved pladsen.
e generende.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i staldene samt udendørs ikke vil medføre gener for omkringboende eller forbipasserende pga. afstanden.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. lys.

7.5 Fluer og skadedyr

Beskrivelse

På en kvægejendom kan især mus og rotter i vinterhalvåret, og fluer i sommerhalvåret give problemer.

På Tørnegård opleves fluer ikke som et problem ved den nuværende drift og forventes heller ikke at blive det i ansøgt drift.

Problemer med både fluer og gnavere forebygges ved at opretholde en høj grad af renlighed og orden. Generelt vil ejendommen blive renholdt, herunder vil foderspild, gammelt foder og frasorteret foder blive fjernet fra foderkrybber, fodergange, lagre osv. Vegetation langs fodmurene på driftsbygningerne fjernes.

Renlighed og orden suppleres dels med skadedyrsbekæmpelse, som ISS varetager gennem faste månedlige besøg, og dels ved at holde hund, som effektivt varskoer om og bekæmper rotter og mus.

De generelle retningslinjer for bekæmpelse af skadedyr i henhold til statens skadedyrsbekæmpelse følges.

På bedriften opbevares dokumentation for skadedyrsbekæmpelse.

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes forekomst af fluer og rotter m.m. vil blive forebygget og evt. bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene i denne tilladelse, burde der ikke opstå fluegener eller problemer med rotter.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluebekæmpelse og rottesikring.

7.6 Transport

Beskrivelse

Transport til og fra Tornegård sker via en privat fællesvej fra Borrelyngvej. Vejen bruges desuden som adgangsvvej for ejendommen Borrelyngvej 13.

Afhentning af mælk med kølebil fra mejeriet og foderblanding og -transport holdes adskilt. Mælkebilens kører ad privatvejen til mælketanken ved forbindelsesbygningen mellem de to afdelinger af kostalden, mens foderhåndteringen sker i den nordlige og nordvestlige del af anlægget.

Daka afhenter døde dyr ved privatvejen før selve anlægget, dvs. at Daka ikke kører tæt på staldbygningerne. Intern transport af dyr mellem Tornegård og Vestregård sker ad privat markvej.

Den beskrevne transport vil hovedsagelig finde sted inden for dagtimerne. Som udgangspunkt er det ikke noget, som landmanden har indflydelse på, men det bestemmes af mejeri, slagteri m.v. Gylletransporter kan i sæsonen også ske i morgen og aftentimerne med den fordel, at udbringningsperioden bliver kortere.

Transport til udbringningsarealer i umiddelbar tilknytning til Tornegård sker hovedsagelig via markveje.

Transport til andre udbringningsarealer sker via offentlig vej, især via Borrelyngvejen og sideveje til Borrelyngvejen. Pt. er alle udbringningsarealer beliggende nord for Hasle by og således, at der som udgangspunkt ikke sker færdsel gennem bymæssig bebyggelse.

Færdsel til Bornholms Bioenergi i Åkirkeby planlægges og udføres af Bornholms Bioenergi, og ansøger har ikke indflydelse på dette. Aftalen kan variere, og pt leveres mere rågylle end der modtages returgylle.

Fordelingen mellem, hvor meget rågylle og hvor meget returgylle, der udbringes, aftales, når der laves gødningsplan.

Opgørelse af transporter på Tornegård kan ses i tabel 9 herunder. Interne dyretransporter ad privat markvej er ikke medregnet.

Tabel 9 Opgørelse af forventede antal årlige transporter til og fra Tornegård.

Type transport	Transport ansøgt drift antal læs/år
Dyr til slagteri	6-8
Dyr fra ejendommen (tyrekalve)	12
Afhentning af døde dyr til DAKA	52
Foder til ejendommen	100
Diesel og gødning til ejendommen	12
Halm	100
Transporter med gylle til Bornholms Bioenergi	Ca. 350
Transporter med gylle til udbringningsarealer	Op til 500

Kommunens vurdering

Det er kommunens vurdering, at ind- og udkørsel til husdyrbruget kan ske uden at give anledning til gener for omkringboende. Selve belastningen af det lokale vejnet reguleres af den relevante vejlovgivning, mens færdsel på offentlig vej reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet. Der er ikke stillet vilkår i forhold til transport.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport.

8 AMMONIAKTAB OG NATURPÅVIRKNING

I dette afsnit beskrives ammoniakemissionen fra husdyrbruget og opfyldelsen af BAT-krav, og det vurderes, i hvor høj grad ammoniakemissionen påvirker beskyttet natur og sårbare arter.

8.1 Ammoniakemission og BAT-krav

Beskrivelse

I ansøgningskemaet er der foretaget beregninger af ammoniakemissionen fra staldanlæg og lagre i nudrift/8-årsdrift og ansøgt drift. For hvert staldafsnit er ammoniakemissionen beregnet ved at gange størrelsen af produktionsarealet med emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystem. Tilsvarende beregnes emissionen fra gylleopbevaring ved at gange det ansøgte overfladeareal for gyllebeholdere med en emissionsfaktor for typen af gødning.

I de stalde, hvor der er ansøgt om flexproduktion af kvæg, beregnes ammoniakemissionen med en emissionsfaktor for den dyretype og det staldsystem med højest ammoniakudledning.

Tabel 10. Opgørelse af ammoniakemissionen fra kvægproduktionen på Tornegård for nudrift, 8 årsdrift og ansøgt drift

Ammoniakemission fra husdyranlægget (kg NH ₃ -N/år)				
Drift	Staldafsnit	Lagre	I alt	Meremission efter udvidelse
Ansøgt drift	7094	1149	8243	+ 473 (nudrift) 2431 (8-års drift)
Lovlig nudrift	7094	676	7770	-
8-års drift	5136	676	5812	-

BAT-krav

Husdyrbrug med en emission på over 750 kg NH₃-N pr. år skal reducere ammoniakemissionen til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Den maksimale emission ved anvendelse af BAT beregnes for hvert staldafsnit for sig ud fra de enkelte produktionsarealers størrelse i m² og emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystemtype. Der sondres mellem nye (og renoverede) stalde, hvor kravet beregnes ud fra ét sæt emissionsfaktorer, og eksisterende stalde, hvor kravet beregnes ud fra et andet sæt faktorer eller ud fra vilkår i tidligere godkendelser om eksisterende teknologi.

I ansøgningskemaet for Tornegård er BAT-kravet for stalderne beregnet ud fra, at de er eksisterende staldafsnit, hvor BAT-krav er fastsat i tidligere afgørelse.

Ved flexproduktion fastlægges BAT-kravet ud fra den dyretype og det staldsystem med højest ammoniakudledning.

Der er ikke et selvstændigt BAT-krav for gødningsopbevaringsanlæg. I beregningen af BAT-kravet for husdyrbruget indgår opbevaringsanlæg således med en emission svarende til den beregnede reelle emission.

Samlet BAT-krav inkl. krav til gødningslagre er opgjort i tabel 11.

Tabel 11. BAT-krav for ansøgt drift

Staldafsnit	Dyretype Staldsystem/gødningstype	Forudsætning	Produktionsareal (m ²)	BAT-krav/m ² (kg NH ₃ -N)	BAT-krav (kg NH ₃ -N)
Ungdyrstald	Alle kvæg (flexgruppe) Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)	BAT-krav fastsat 2015	550	1,16	638
Ungdyrstald	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse	BAT-krav fastsat 2015	216	0,84	181
Gammel kostald, stald 91	Alle kvæg (flexgruppe) Sengestald med spalter (bagskyld eller ringkanal)	BAT-krav fastsat 2015	500	1,16	580
Kalvehytter v gl. stald	Kalve (under 6 mdr) Dybstrøelse	BAT-krav fastsat 2015	200	0,84	168
Kostald	Alle kvæg (flexgruppe) Fast drænet gulv med skraber og ajleaffløb	BAT-krav fastsat 2015	5113	0,89	4551
Kostald	Alle kvæg (flexgruppe) Dybstrøelse	BAT-krav fastsat 2015	562	0,84	472
Kalvehytter v/ møddingsplads	Kalve (under 6 mdr) Dybstrøelse	BAT-krav fastsat 2015	600	0,84	504
I alt					7094
Ny gyllebeholdere	Flydende gødning	Ny	1136		455
Eksisterende gyllebeholder I	Flydende gødning	BAT-krav fastsat 2015	284		114
Eksisterende gyllebeholder II	Flydende gødning	BAT-krav fastsat 2015	492		197
Eksisterende gyllebeholder III	Flydende gødning	BAT-krav fastsat 2015	806		322
Møddingsplads			170		61
I alt					1430
SUM i alt					8243

Kommunens vurdering

Idet der er tale om et husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr år, skal emissionen reduceres til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

For det konkrete projekt er det samlede BAT-krav beregnet til 8.243 kg NH₃-N pr år. Den ansøgte produktion medfører en beregnet faktisk emission på 8.243 kg NH₃-N pr. år. Den ansøgte husdyrproduktion overholder således det vejledende BAT-niveau.

BAT-kravet er opfyldt på baggrund af de valgte staldsystemer og gulvtyper som ammoniakreducerende teknologi.

BAT-emissionskravet er således overholdt.

Vilkår

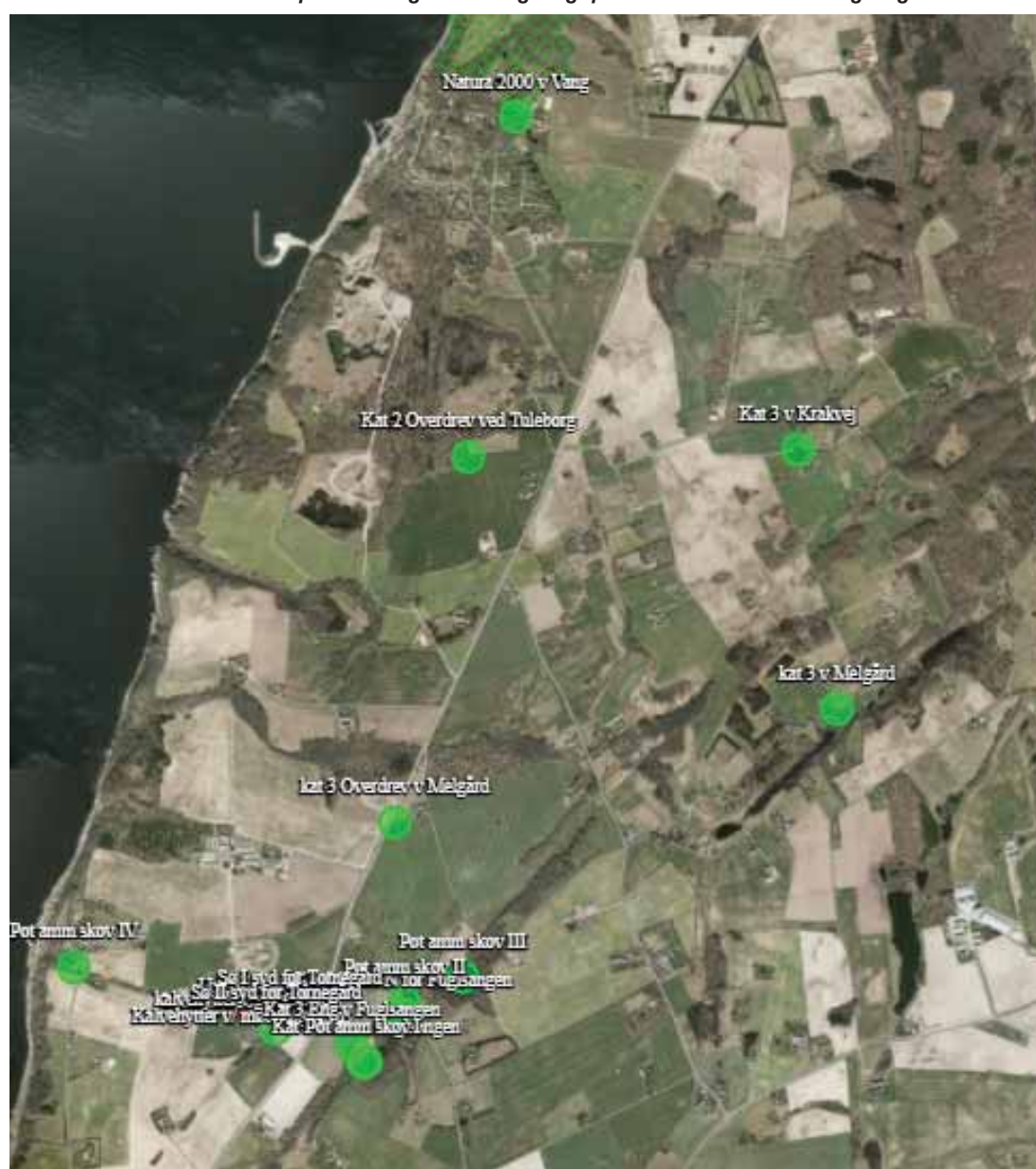
På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår til staldsystem, gulvtype og dyretyper til reduktion af ammoniakemissionen.

8.2 Ammoniakdeposition til naturområder

Beskrivelse

Ammoniakemissionen fra den ansøgte produktion på Tornegård bevirker, at omkringliggende arealer vil blive påvirket med nedfald af ammoniak. I ansøgningssystemet er der foretaget beregning af denne ammoniakdeposition til beskyttede naturområder og potentielt ammoniakfølsomme skove samt beskyttede søer i området. Beliggenheden af beregningsskemaerne tættest på anlægget fremgår af kortet i Figur 7.

Figur 7. Beregningsskemaer for ammoniak i området omkring Tornegård. Fra husdyrgodkendelse.dk ansøgningsskema nr. 210102. Grønne prikker angiver beregningsskemaer. Grøn skravering angiver habitatområder.



Resultatet af beregningen af ammoniakdeposition i de angivne punkter i ansøgt drift kan ses i tabel 12.

Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre, og for merdepositionen, der er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte produktion forårsager i forhold til henholdsvis nudrift og driften 8 år før ansøgningstidspunktet (8-års-driften).

Tabel 82. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Tornegård.

Naturtyper	Målepunkt	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition Nudrift (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition 8-års drift (kg NH ₃ -N/år)
Kategori 1-natur	Natura 2000 området nr. 184 Hammeren og Slotslyngen	0,1	0,0	0,0
Kategori 2-natur	Overdrev ved Tuleborg	0,1	0,0	0,0
Kategori 3-natur	Mose N for Fuglsangen	2,9	0,1	0,8
	Mose S for Fuglsangen	1,6	0,1	0,4
	Overdrev v Melgård	0,6	0,0	0,2
	Overdrev vest for Melgård	0,2	0,0	0,0
	Overdrev ved Krakvej	0,1	0,0	0,0
	Pot. Ammoniakfølsom skov I	2,0	0,1	0,6
	Pot. ammoniakfølsom skov II	2,9	0,1	0,8
	Pot. ammoniakfølsom skov III	1,6	0,1	0,4
	Pot. ammoniakfølsom skov II	0,9	0,1	0,3
Anden natur	Sø I syd for Tornegård	11,9	0,3	3,5
	Sø II syd for Tornegård	5,6	0,2	1,6
	Eng v Fuglsangen	2,3	0,1	0,7

Kommunens vurdering

Beskyttelsesniveau ved ammoniakfølsomme naturområder

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition. Kravene er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og er gengivet i boksen nedenfor.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 2007 (8-års driften).

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

**0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.*

Ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Tornegård

Kategori 1-natur

Der er ca. 3,3 km fra Tornegård til nærmeste Natura 2000-område og kategori 1-natur. Nærmeste Natura 2000-område er Natura 2000 området nr. 184 Hammeren og Slotslyngen. Depositionen på området fra Tornegård er beregnet til 0,1 kg N/ha/år i totaldeposition. Det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak er derfor overholdt.

Kategori 2-natur

Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg N/ha/år. Nærmeste kategori 2-naturareal er et overdrev syd for Vang beliggende ca. 2,1 km nordøst for bygningerne, hvortil der beregnes en totaldeposition fra Tornegård på 0,1 kg N/ha/år. Idet produktionen på Tornegård således påvirker kategori 2-naturarealer med en totaldeposition under 1 kg N/ha/år, er det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak til kategori 2-natur derfor overholdt.

Kategori 3-natur

For kategori 3-naturtyper skal kommunen foretage en konkret vurdering og kan på den baggrund i særlige tilfælde fastsætte vilkår med henblik på opfyldelse af krav om maksimal merdeposition af ammoniak. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Kravet må dog ikke være under en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

Nærmeste kategori 3-overdrev, -hede eller -mose, som ikke er kategori 2-natur, er et overdrev ved Melgård beliggende ca. 0,8-1,0 km nordøst for bygningerne, og en mose nord for Fuglsangen beliggende ca. 0,4-0,7 km nordøst for bygningerne. De arealer påvirkes med en merdeposition fra Tornegård på henholdsvis 0,2 og 0,8 kg N/ha/år (8-års drift). I forhold til nudrift er merdepositionen på 0,0 og 0,1 kg N/ha/år.

Nærmeste potentielt ammoniakfølsomme skov er beliggende ca. 500-700 m øst for bygningerne ved Fuglsangen. Den beregnede merdeposition til nærmeste punkt på denne skov er i forhold til nudrift 0,1 kg N/ha/år og i forhold til 8-årsdrift 0,8 kg N/ha/år.

Merdepositioner på mindre end 1 kg N/ha/år vurderes ikke at medføre en væsentlig påvirkning af naturområdet, mens kommunen ved merdepositioner på over 1 kg N/ha/år skal foretage en konkret vurdering. Ingen kategori 3-naturområder påvirkes med en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år fra produktionen på Tornegård, og der skal derfor ikke foretages yderligere vurdering eller stilles vilkår.

Anden natur

Der er beregnet ammoniakdeposition til søen beliggende ca. 100-300 m sydøst for bygningerne på Tornegård. Det er beregnet, at søen påvirkes med en totaldeposition fra produktionen på Tornegård på 11,9 kg N/ha/år hvoraf 0,3 kg N/ha/år er merdeposition i forhold til nudrift og 3,5 kg N/ha/år er merdeposition i forhold til 8-årsdrift.

Merbidrag på under 1 kg N/ha/år vurderes generelt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteten.

Bornholms Regionskommune har tidligere (i 2004 i forbindelse med en VVM-redegørelse for Tornegård) besigtiget de to omtalte søer og konstateret, at der er tale om næringsrige søer med en vegetation omkring bestående af en blanding af skov-, mose- og ruderat-arter.

Der er ikke fastsat generelle tålegrænser for søer. I habitatdirektivet er søer inddelt i fem typer. Af disse er de fire næringsfattige søtyper med fastsatte tålegrænser på 5-10 kg N/ha/år, og den femte er næringsrige søer og vandhuller, som der ikke er fastsat tålegrænser for (naturtype 3150). Mange søer og vandhuller er eutrofierede som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition, og naturtypen næringsrige søer og vandhuller omfatter de fleste danske småsøer og vandhuller.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at idet der er tale om i forvejen næringsrige søer, vil det atmosfæriske kvælstofbidrag fra produktionen på Tornegård ikke medføre en væsentlig ændring i lokaliteternes tilstand, og at der på den baggrund ikke er behov for at stille skærpede vilkår.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Tornegård er beliggende ca. 3,3 km fra nærmeste Natura 2000 området nr. 184 Hammeren og Slotslyngen. Som det ses af tabel 12 er ammoniakpåvirkningen på Natura 2000-området beregnet til maksimalt 0,1 kg N/ha/år.

Der vurderes ikke at være andre forhold ved den ansøgte produktion, som kan påvirke Natura 2000-området. Bornholms Regionskommune vurderer derfor samlet, at den ansøgte produktion ikke vil påvirke naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

8.3 Påvirkning af arter med særlige beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

Beskrivelse

En række flagermusarter, som er bilag IV – arter, lever på Bornholm. For at bibeholde bestandene, er det vigtigt, at opretholde deres naturlige opholdssteder, som f.eks. er hule træer.

Markfirbenet forekommer på Bornholm, og er – modsat det almindelige firben, en bilag IV art. Markfirbenet holder til på menneskeskabte steder som vejskråninger, jernbaneskråninger og råstofgrave (typisk grusgrave), og naturlige levesteder som overdrev, heder, højmoser, strandenge, klitter og kystskrænter. Kendeteggnende for disse yngleområder er, at de indeholder solvendte skrånninger med veldrænende, løse jordtyper og sparsom bevoksning, typisk lave urter eller et løst dække af græsser. Disse solvendte skrånninger er af altafgørende for markfirbenet.

En række bilag IV- paddere forekommer på Bornholm; Løvfrøen yngler i mange forskellige typer vandhuller og vådområder og i gamle, lysåbne mergelgrave. Uden for yngletiden opholder løvfrøerne sig især i buske i levende hegn, krat og skovbryn. Ud over løvfrø, forekommer også stor vandsalamander, springfrø, strandtudse og grønbroget tudse på Bornholm. For alle gælder, at de er afhængige af egnede vandhuller, og gode levesteder på land som f.eks. ekstensiv afgræssede vedvarende græsarealer, stendiger og hegn.

Det vurderes på den baggrund, at den ansøgte produktion dermed heller ikke påvirker eventuelt forekommende Bilag IV-arter eller deres leveområder og potentielle leveområder væsentligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. bilag IV-arter.

9 MULIGE DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette afsnit beskrives mulige uheld, der kan føre til væsentlig forøget forurening af jord, overflade- og grundvand samt skade på mennesker, dyr og planter i forhold til normal drift. Desuden beskrives foranstaltninger til begrænsning af risici.

Beskrivelse

De mulige risici centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med pesticider, gylle, veterinærmedicin, olie/diesel.

Mulige uheld med pesticider: der er risiko for, at pesticider utilsigtet kan komme i overfladevand eller grundvand ved spild, lækage på sprøjte eller emballage, eller ved uheld ved transport.

Mulige uheld med gylleudslip: Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til gylleholder eller ved omlastning til gyllevogn. F.eks. hvis pumpen utilsigtet fortsætter/starter med at pumpe gylle ved overpumpning og ved påfyldning af gyllevogn. Forebygges med opsyn og tekniske løsninger med automatisk stop af pumpning.

Ved færdselsuheld med gyllevogn kan der opstå lækage. Ligeledes kan der opstå lækage fra gyllebeholder, hvis gyllebeholderen bliver påkørt.

Endelig er der risiko for gylleudslip, hvis beholderen tæres eller af anden grund ikke er tæt.

Mulige uheld med dieselolie: Lækage på tank og/eller punktforurening hvor påfyldning finder sted.

Mulige uheld med rengøringsmidler: Der bruges stærke rengørings og desinfektionsmidler til rengøring af malkeanlæg og mælketank, som foregår automatisk. Det er derfor vigtigt at håndtere og tilslutte beholdere ed rengørings og desinfektionsmidler korrekt.

Mulige uheld med ensilagesaft: Ensilagesaft fra ensilage med mindre end 30% tørstof skal opsamles, så det ikke løber til dræn, vandløb eller søer.

Mulige uheld med veterinær medicin: Hvis den veterinære medicin håndteres lemfældigt, kan der ske et udslip til spildevand, gylle eller direkte til grund- eller overfladevand. Tornegård har aftale om sundhedsrådgivningsaftale med dyrlæge. Risikoen for punktforurening er lille, fordi der er begrænset mængde medicin på Tornegård. Forebyggelse sker ved at opbevarer medicinen forsvarligt, og leverer evt. medicinrester til dyrlæge. Veterinærmedicin opbevares i staldkontoret på Tornegård.

Minimering af risiko for uheld

Gylleudslip: forebygges ved opmærksomhed ved gyllepumpning, og ved udkørsel.

Gyllebeholderne tilses dagligt.

Når gyllen køres ud, udvises agtpågivenhed i trafikken. Reflekser og lygter tjekkes og renholdes, så gyllevogn tydeligt kan ses, også efter mørkets frembrud.

Gyllebeholderne er placeret ved interne transportveje, hvor kørehastigheden er lav. Der vises agtpågivenhed ved kørsel på interne transportveje.

Ensilagesaft: Der er etableret ensilageplads (plansiloer) med fast bund, fald og afløb. Evt. ensilagesaft opsamles p.t. i gyllebeholder. Der er givet miljø- og byggetilladelse til at etablere lagune til opbevaring af ensilagesaft og restvand. Lagunen etableres efter planen senest i 2. kvartal 2022.

Pesticider: Planteværnsmidler opbevares ikke på Tornegård, da markarbejdet udføres af nabo, som opbevarer midlerne og medbringer sprøjte, når han udfører markarbejde på Tornegård.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Gylle: Ved lækage/overløb fra gylletank, etableres en barriere, så gyllen ikke løber mod beskyttede søer, eller mod vandløb. Hvis der er risiko for, at gylle løber mod åbne grøfter eller søer, kan der etableres barriere med f.eks. bigballer af halm.

Ved udslip/overløb, hvor der er en sandsynlighed for akut forurening, kontaktes alarmcentralen (112). Alarmcentralen kontakter relevante medarbejdere i Regionskommunen.

Når gyllen overpumpes fra fortank til gyllebeholder, overvåges overpumpningen, og alle, som arbejder i stalden, ved, hvor afbryder til pumpen er placeret. Gylletankene er underlagt lovpligtig kontrol og kontrolleres hyppigt visuelt og der føres logbog.

Sker der tilsvining af vejene ved gyllekørsel, bliver der skiltet med glatføreskilt, og der bliver ryddet op senest ved arbejdets ophør samme dag

Hvis det værste uheld skulle ske, og der opstår lækage fra gyllevognen enten på landevej eller i marken, stoppes evt. gyllefløb mod grøft, dræn og vandløb med f.eks. halmbigballer. Der anmeldes det til Bornholms Politi (114) som tager kontakt til Bornholms Brandvæsens indsatsleder, som kontakter kommunens Miljøafdeling, og yderligere tiltag aftales.

Lugtgener fra gyllespredning minimeres ved at sprede under bedst mulige forhold (lille vindhastighed og høj luftfugtighed)

Rengørings og desinfektionsmidler: Hvis der forekommer spild, opsamles det f.eks. med savsmuld eller kattegrus.

Ensilagesaft: Evt. ensilagesaft fra plansiloer opsamles p.t. i gyllebeholder, men vil i fremtiden blive opsamlet i separat beholder til ensilagesaft (lagune). Hvis beholderen lækker eller der forekommer udslip på anden vis dæmmes op som tidligere beskrevet. Markstakke overdækkes, og har altid min. 30 % tørstof i den høstede afgrøde. Der er ikke saftfløb ved 30% tørstof eller derover.

Medicin: Uheld med udslip af medicin forebygges ved ALTID at opbevare veterinærmedicin på kontoret på Tornegård; også medicin, som er i brug. Desuden følges dyrlægens instruktioner, og brugsanvisningen på pakningen.

Pesticider: I tilfælde af kemikaliespild ifm transport til og fra marker spredes et sugende materiale (f.eks. savsmuld eller kattegrus), og det sugende materiale og evt. jord/grus fjernes med skovl, og puttes i affaldsposer. Derefter bortskaffes det på modtagestation. Der findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild.

Der er førstehjælpeudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed på Tornegård. Det opbevares i personalerum ved kostald.

Generelt gælder, at ved akut forurening af olie, gylle eller spildevand, tilkaldes alarmcentralen på 112. Alarmcentralen tilkalder en miljømedarbejder fra Bornholms Regionskommune.

I stalden medbringes en mobiltelefon således at det er muligt at hurtigt at tilkalde hjælp ved held.

Strømafbrydelse, generelt

Lovgivningen forlanger, at man kan redegøre for, hvordan dyrene beskyttes ved strømafbrydelse. Det er vigtigt, at dyrene fortsat har adgang til foder og vand, og kan malkes.

Strømafbrudelse, Tornegård

For Tornegård gælder:

Vand: Der vil være vand også ved strømsvigt (vandværksvand).

Foder: Der fodres med mobil fuldfodervogn, som ikke er afhængig af strøm.

Malkning: Nødgenerator startes op, hvis der ikke er strøm, når kørerne skal malkes. Nødgenerator er i teknikerum.

Kommunens vurdering

Opbevaring af fast husdyrgødning

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Opbevaring af gylle

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Håndtering af husdyrgødning

Kalvemøg kommer i gylletank som flydelag. Der er pt 3 gylletanke på Tornegård og der opføres en ny, som følge af udvidelsen. Der udføres lovpligtig 10 års beholderkontrol, som senest er udført i 2019, og udføres igen i 2029. Dybstrøelse opbevares i markstak, som overdækkes. Placering af dybstrøelse flyttes hvert år, således at der mindst går 5 år imellem samme placering.

- Tanken tømmes ca. én gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle
- Der er konstant flydelag på gyllen, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 7 dage efter, at der er igen er gylle i tanken, er etableret flydelag
- Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene.
- Tanken er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på betydende utætheder

Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere, udover de ovenfor nævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand.

Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at BAT er overholdt i forhold til opbevaring og håndtering af gødning.

Udbringning af husdyrgødning

1. august 2017 overtog Landbrugs- og Fiskeristyrelsen regulering og kontrollen med udbringningsarealerne og vil dermed være dækket af generelle regler. Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere.

Ifølge ansøger vil følgende dog blive praktiseret på bedriften:

- Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst muligt omfang efter godt landmandsskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv
- Gyllen nedfældes på græsmarker
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer

- Udkørsel af fast og flydende husdyrgødning på dage med lav fordampning/regn.
- Nedpløjning/harvning af dybstrøelse umiddelbart efter udspreddning
- Udkørsel af fast og flydende husdyrgødning til afgrøder i god vækst og/eller afgrøder med en plante-højde, der reducerer fordampningen

Ud fra ovennævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand, vurderer Bornholms Regionskommune at BAT er overholdt i forhold til udbringning af husdyrgødning.

Beredskabsplan

Bornholms Regionskommune vurderer, at der skal foreligge en beredskabsplan, som indeholder følgende:

- En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder/spildevandskilder
- Handlungsplaner for hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.
- Hvor udstyr til håndtering af forureningsulykker er placeret.

Vilkår

I henhold til klagenævnspraksis vurderes det, at husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for håndtering af bl.a. flydende husdyrgødning anses for tilstrækkelige til at imødegå forurening ved et eventuelt udslip, og derfor er der ikke stillet yderligere vilkår til at forebygge uheld m.v.

Der er dog stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan, som indeholder handleplaner for blandt andet, hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.

10 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette afsnit beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøtilladelsen er overholdt.

Beskrivelse

Management og egenkontrol

- Der føres logbog over flydelag i gyllebeholder
- Der udarbejdes den lovpligtige gødningsplan
- Forbrug af energi og råvarer opgøres årligt.
- Produktionsapparatet efterses i det daglige arbejde.
- Gyllepumpning overvåges
- Der er sundhedskontrol hver 6. uge.
- Der er 10 års kontrol på alle gyllebeholdere.
- Egenkontrollen "Kvalitetsprogrammet for gården" følges, og der er kontrol på bedriften hvert andet år.
- Daglige rutinetjek.
- Ensilageprøver udtages til analyse på certificeret laboratorium
- Foderplan laves flere gange årligt af kvægbrugskonsulent

Tornegård er med i "Egenkontrol og kvalitetsprogrammet for gården" under Mejeriforeningen. I den forbindelse er rutiner ift. egenkontrol og dokumentation er gennemgået. Desuden skal Tornegård gennemføre egenkontrol ift. "Branchekode for foderhygiejne".

Dokumentation

- Gødningsplan
- Analyser af grovfoder
- Foderplaner eller endagsfoderkontroller
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- Logbog for flydelag på gylletank
- Lovpligtig beholderkontrol

I løbet af få dage kan skaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder
- Sundhedsbemærkninger fra slagteri

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at alle vilkår skal være kendt af de ansatte samt om dokumentation for produktionsarealets størrelse, korrekt bortskaffelse af affald mv.

11 SAMLET VURDERING

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøtilladelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Bornholms Regionskommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

Bilagsoversigt:

1. Anlægstegning med placering af produktionsarealer
2. Beregning af produktionsareal i eksisterende og nye staldafsnit
3. Dispensation fra afstandskrav til fælles privat vej (vejudlæg)
4. Beredskabsplan
5. Modtagne høringssvar og kommunens bemærkninger

Bilag 1. Anlægstegning og placering af produktionsarealer

Beliggenhed af stalde, gyllebeholdere, siloer og øvrige driftsbygninger.



Bilag 2. Beregning af produktionsareal i eksisterende staldafsnit

Produktionsareal på Tornegård, Borrelyngsvej 17, 3790 Hasle, ansøgning 210102 i www.husdyrgodkendelse.dk

Der er søgt om fuld fleksibilitet (flexgruppe) i ansøgt drift, dvs at der kan opstaldes køer, opdræt og kalve i staldene.

<p>Gammel kostald (stald 91): Løsdriftsstald fra 1991 med sengebåse og spaltegulv.</p>	<p>Produktionsareal</p> <p><u>Nudrift:</u></p> <p>Opmålt i april 2019 af familien Cruijzen til i alt 499,8 m2 I ansøgning 500 m2</p> <p><u>Ansøgt drift:</u> Som nudrift; 500 m2</p> <p><u>8-års drift:</u> Ikke i brug</p>
<p>Ungdyrstald Dybstrøelsesbokse (nordlig langside) og sengebåse med spaltegulv</p>	<p>Produktionsareal</p> <p><u>Nudrift</u></p> <p>Opmålt i april 2019 af familien Cruijzen til 216 m2 dybstrøelse og 549,5 m2 sengebåse I ansøgning: 216 m2 dybstrøelse og 550 m2 sengebåse.</p> <p><u>Ansøgt drift:</u> Som nudrift; 216 m2 dybstrøelse og 550 m2 sengebåse.</p> <p><u>8-års drift:</u> Som nudrift; 216 m2 dybstrøelse og 550 m2 sengebåse.</p>

<p>Kostald</p> <p>Sengebåse med drænet gulv med ajlerille</p> <p>Dybstrøelse</p>	<p>Produktionsareal</p> <p><u>Nudrift:</u></p> <p>Opmålt i april 2019 af familien Cruijzen til 562 m2 dybstrøelse og 5112,7 m2 sengebåse med drænet gulv med ajlerille, incl. forlængelse</p> <p>I ansøgning: 562 m2 dybstrøelse og 5113 m2 sengebåse med drænet gulv og ajlerille.</p> <p><u>Ansøgt drift:</u></p> <p>Som nudrift; 562 m2 dybstrøelse og 5113 m2 sengebåse med drænet gulv og ajlerille</p> <p><u>8-års drift:</u></p> <p>Opmålt og beregnet ud fra NordVest Agro´s tegning 14.11.2016, fra BRK´s byggesagsarkiv.</p> <p>401 m2 dybstrøelse og 3905 m2 sengebåse med drænet gulv og ajlerille</p>
<p>Kalvehytter v/ gammel kostald</p> <p>Dybstrøelse</p>	<p>Produktionsareal</p> <p>Opmålt på luftfoto af Elisabeth Falk</p> <p><u>Nudrift:</u></p> <p>200 m2</p> <p><u>Ansøgt drift:</u></p> <p>200 m2</p> <p><u>8-års drift:</u></p> <p>200 m2</p>
<p>Kalvehytter v/ møddingsplads</p> <p>Dybstrøelse</p>	<p>Produktionsareal</p> <p>Opmålt på luftfoto af Elisabeth Falk</p>

	<u>Nudrift</u> 600 m2
	<u>Ansøgt drift</u> 600 m2
	<u>8-års drift</u> 600 m2

Bilag 3. Dispensation afstandskrav til fælles privatvej (vejudlæg)



Natur og miljø
Skovlækken 4, Tejn 3770 Allinge

CRUIJSEN FARMING ApS
Borrelyngvej 15

3790 Hasle

2. februar 2022

1014308632
31333180

J. nr. 09.17.01P19-0027

Dispensation vedr. afstandskrav til udlæg til fælles privatvej - gyllebeholder

Bornholms Regionskommune, Center for Natur, Miljø og Fritid har den 13. november 2019 modtaget en ansøgning fra CRUIJSEN FARMING ApS om etablering af en gyllebeholder på Tornegård, Borrelyngvej 15, 3790 Hasle.

Af projektbeskrivelserne fremgår følgende:

På Tornegård, Borrelyngvej 15, 3790 Hasle ønskes en gyllebeholder skal placeres i tilknytning ejendommens eksisterende bygninger.

Gyllebeholderen opføres ca. 5-10 m fra udlæg til fællesprivatvej og der søges om dispensation for opførelse indenfor 15 m af fælles privatvej.

Afgørelse

I henhold til §8 nr. 4 i Husdyrbrugsloven er etablering af husdyranlæg og gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg på husdyrbrug og udvidelse eller ændring heraf, der medfører forøget forurening, er ikke tilladt inden for 15 m til offentlig vej og privat fællesvej.

I henhold til lovens §9 stk. 3 kan kommunalbestyrelsen dispensere herfra og fastsætte vilkår til indretning og drift, hvor overholdelse af de i § 8 nævnte afstandskrav ikke er mulig for husdyrbrug.

Der er udlagt et vejudlæg i matrikel 5a Rusker – vejen er ikke etableret, og der er ikke mulighed for at færdes ad vejen forbi Borrelyngvej 15 og til Udmarksvej 12. Udmarksvej 12 har udkørsel til via Udmarksvej.

Figur 1: Stiplelinje angiver vejudlæg på matrikel nr. 5a Rutsker.



Figur 2: Anlægstegning over Tornegård med blandt angivelse af ny gyllebeholder



Bornholms Regionskommune meddeler hermed dispensation til, at lagune og foderlade/fodersilo hus kan gennemføres som beskrevet, og dermed placeres inden for 15 meter af udlæg til fælles privatvej på matrikel nr. 5a Rutsker.

Bornholms Regionskommune vurderer, at etableringen af lagune og foderlade/fodersilo hus i tilknytning til eksisterende bebyggelse på Tornegård ikke vil være til gene for naboer eller miljøet.

Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 [husdyrbrugsloven].

Klagevejledning

Regionskommunens afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Endvidere kan en række lokale og landsdækkende foreninger klage over visse afgørelser.

Hvis du ønsker at klage over en afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, der ligger på www.naevneneshus.dk. Du logger på med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900 som privatperson og kr. 1.800 som virksomhed. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videregiver herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefristen udløber 4 uger efter den dag, afgørelsen eller beslutningen er meddelt. Er afgørelsen eller beslutningen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk

Venlig hilsen

Helle Thers
Agronom

Bilag 4. Beredskabsplan for Tornegård

Udarbejdet: juli 2019

Beredskabsplan Tornegård, Borreløvsvej 15, 3780 Høslø

Telefonliste	Brand - instruks	Overløb af gylle - instruks	Kemikalie, oliestpild - instruks	Stophaner og hovedafbrydere	Strømsvigt - instruks	Personskade - instruks
Brandvæsen 112	RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand • Er der tilskadekomne - hvor mange? • Er dyrerne kommet ud - art og antal der evt. er fanget	Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken - RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring	Ved større overløb af kemikalier og olie - RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb, drikkevand	Vand Hovedhanen for vand er placeret ved målerbrønd ved stuehus - se kort Elektricitet Hovedafbrydere er placeret 1) Ved Gammel kostald (stald 91). Her afbrydes el til gyllepumper og ældre bygninger 2) I teknikrum i kostalden. Her afbrydes el til de nye kostalde, mælketank, mælkestand, mv. Her er generatoren også placeret. Se kort på bagsiden for placering. Kontakt Leon 21631075	Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l. Kontakt Leon 21631075 Sørg for, at dyrene forsat kan få vand, foder og kan blive malket. Vand: Der vil være vand også ved strømsvigt (vandværksvand) Foder: Der fodres med mobil faldfodervogn, som ikke er afhængig af strøm Malkning: Nødgenerator startes op, hvis der ikke er strøm, når køerne skal malkes. Nødgenerator er i teknikrum. Ved strømsvigt på over ca. 0,5 time, ring til Bornholms Energi og Forsyning ("Østkraft") og forhør om varigheden af udfaldet. Tlf. nr. 5693 0930.	RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad der er sket og personens tilstand • Adgangsvej Yd almindelig førstehjælp. Udstyr til Førstehjælp og øjen skyl er placeret i personalerum i kostald. Kontakt lægevagten ved personskade. Kontakt Leon 21631075 Arbejdsulykker og personskade skal anmeldes til via EASY på www.easy.ask.dk .
Brandvæsen 112	• Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand	Ved mindre overløb af gylle kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Ved mindre spill kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	
Lægevagt 1813	• Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand	Ved mindre overløb af gylle kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Ved mindre spill kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	
Miljømyndighed Helle Thers 5692 2074	• Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand	Ved mindre overløb af gylle kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Ved mindre spill kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	
Landboencentret 5690 7800	• Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand	Ved mindre overløb af gylle kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Ved mindre spill kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	
Dyrilæggården 5691 1999	• Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand	Ved mindre overløb af gylle kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Ved mindre spill kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	
El.VS: Steffen Pedersen 40143996	• Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand	Ved mindre overløb af gylle kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Ved mindre spill kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	
Delaal, Steffen Pedersen (malkelæg) 40143996	• Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand	Ved mindre overløb af gylle kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Ved mindre spill kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	
Leon 21631075	• Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand	Ved mindre overløb af gylle kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Ved mindre spill kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	
Femte 21631140	• Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand	Ved mindre overløb af gylle kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Ved mindre spill kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	
Franka 21631074	• Navn, adresse og tlf. nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand	Ved mindre overløb af gylle kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Ved mindre spill kontaktes kun miljømyndighederne. Kontakt Leon 21631075	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	Der er ikke pesticider på Tornegård. Olietank er i maskinhale. Hvis udslip kan løbe i dræn eller i sø - forsøg opdæmning. Opdæmning kan foretages med jord og/eller halm. Halmballer og minilæsser er placeret på Vestregård.	

